

LABORATORNÍ PŘÍRUČKA

Laboratoře Oddělení lékařské genetiky

Verze: 2	Autor	Datum	Podpis
Výtisk č. (1/1)	RNDr. Iveta Valášková, Ph.D.	12.3.2018	
Tato verze nahrazuje v plném rozsahu verzi 1.	Přezkoumal	Datum	Podpis
	Bc. Renata Spěšná	14.3.2018	
	Schválil	Datum	Podpis
	MUDr. Renata Gaillyová, Ph.D.	15.3.2018	

Tento dokument je duchovním majetkem FN Brno. Podléhá všem náležitostem, které se týkají řízení dokumentace. Kopírování tohoto dokumentu je přípustné pouze se souhlasem zpracovatele.

Po vtištění je dokument platný jen po označení dokumentu „Kopie platná do:“, jinak se jedná o neřízený dokument.

Seznam změn

Změny jsou v textu označeny *kurzívou*, **barevně** nebo přeškrtnutím textu.

Číslo změny	Číslo strany	Datum	Provedl <small>jméno, podpis</small>	Schválil <small>jméno, podpis</small>
			<small>jméno, podpis</small>	<small>jméno, podpis</small>
			<small>jméno, podpis</small>	<small>jméno, podpis</small>
			<small>jméno, podpis</small>	<small>jméno, podpis</small>
			<small>jméno, podpis</small>	<small>jméno, podpis</small>
			<small>jméno, podpis</small>	<small>jméno, podpis</small>
			<small>jméno, podpis</small>	<small>jméno, podpis</small>

Seznam revizí

Datum revize	Závěr revize	Datum příští revize	Provedl <small>jméno, podpis</small>	Schválil <small>jméno, podpis</small>
			<small>jméno, podpis</small>	<small>jméno, podpis</small>
			<small>jméno, podpis</small>	<small>jméno, podpis</small>
			<small>jméno, podpis</small>	<small>jméno, podpis</small>
			<small>jméno, podpis</small>	<small>jméno, podpis</small>
			<small>jméno, podpis</small>	<small>jméno, podpis</small>
			<small>jméno, podpis</small>	<small>jméno, podpis</small>

Název	LABORATORNÍ PŘÍRUČKA		Číslo verze/změny	2/0
Typ dokumentu	Standard systému řízení kvality		Datum vydání/platí od:	15. 3. 2018
Autor	<small>jméno, datum zpracování</small> RNDr. Iveta Valášková, Ph.D., 12.3.2018		Kód dokumentu	
Přezkoumal	Bc. Renata Spěšná	Schválil	MUDr. Renata Gaillyová, Ph.D.	Stránka 1 z 42

OBSAH

1	ÚVOD	7
2	ZÁKLADNÍ INFORMACE O PRACOVIŠTI	7
2.1	Základní informace o Oddělení lékařské genetiky FN Brno	8
2.2	Vedení Oddělení lékařské genetiky FN Brno a kontakty	8
2.3.	Umístění pracoviště, provozní doba a příjem vzorků	9
2.3.1.	Ambulance OLG FN Brno	9
2.3.2.	Detasované ambulance na Gynekologicko – porodnické klinice FN Brno	9
2.3.3.	Laboratoře OLG FN Brno	10
3	AMBULANCE A LÉKAŘI	10
3.1	Spektrum genetických vyšetření a nabízených služeb	11
4.	LABORATOŘE OLG FN BRNO	12
4.1.	Základní informace	12
4.2.	Laboratoř klinické cytogenetiky	12
4.2.1.	Prenatální diagnostika	12
	Základní informace	12
	Zaměření laboratoře	12
	Používané metody	13
	Nabízené služby	13
	Příjem vzorků	13
	Výsledky vyšetření, kontrola kvality	13
4.2.2.	Postnatální diagnostika	14
	Základní informace	14
	Zaměření laboratoře	14
	Používané metody	14
	Nabízené služby	15
	Nabízené služby za přímou úhradu klientem	15
	Příjem vzorků	15
	Výsledky vyšetření, kontrola kvality	15
4.3.	Integrovaná laboratoř molekulární cytogenetiky	15
	Základní informace	15
	Zaměření laboratoře	16
	Používané molekulárně cytogenetické metody	16
	Nabízené služby	16
	Nabízené služby za přímou úhradu klientem	16

Název	LABORATORNÍ PŘÍRUČKA		Číslo verze/změny	2/0
Typ dokumentu	Standard systému řízení kvality		Datum vydání/platí od:	15. 3. 2018
Autor	<small>jméno, datum zpracování</small> RNDr. Iveta Valášková, Ph.D., 12.3.2018		Kód dokumentu	
Přezkoumal	Bc. Renata Spěšná	Schválil	MUDr. Renata Gaillyová, Ph.D.	Stránka 2 z 42

Příjem vzorků	19
Výsledky vyšetření, kontrola kvality	19
4.4. Laboratoř molekulární diagnostiky	20
Základní informace	20
Používané molekulárně genetické metody:	21
Nabízené služby	21
Nabízené služby za přímou úhradu klientem	24
Příjem vzorků	25
Výsledky vyšetření, kontrola kvality	25
5. MANUÁL PRO ODBĚRY PRIMÁRNÍCH VZORKŮ	26
5.1. Požadavkové listy (žádanky)	26
5.2. Informovaný souhlas / nesouhlas pacienta	26
5.3. Požadavky na urgentní vyšetření	27
5.4. Odběrový systém	27
5.5. Příprava pacienta k odběru	27
5.6. Identifikace pacienta na žádance a označení vzorku	27
5.7. Návody pro odběry primárního vzorku	28
5.8. Druh a množství primárního vzorku potřebného pro vyšetření	28
5.9. Nezbytné operace se vzorkem, stabilita	30
5.10. Informace k bezpečnosti při práci se vzorky	31
5.11. Transport a příjem biologického materiálu	32
5.11.1. Identifikace vzorku	32
5.11.2. Kritéria přijetí vzorků	32
5.11.3. Kritéria odmítnutí dodaných vzorků	33
5.11.4. Řešení neshod při příjmu vzorků	33
6. ÚSTNÍ A DODATEČNÉ POŽADAVKY NA VYŠETŘENÍ	33
7. VYDÁVÁNÍ VÝSLEDKŮ	34
7.1. Hodnocení výsledků	34
7.2. Formy vydávání výsledků	35

Název	LABORATORNÍ PŘÍRUČKA		Číslo verze/změny	2/0
Typ dokumentu	Standard systému řízení kvality		Datum vydání/platí od:	15. 3. 2018
Autor	jméno, datum zpracování RNDr. Iveta Valášková, Ph.D., 12.3.2018		Kód dokumentu	
Přezkoumal	Bc. Renata Spěšná	Schválil	MUDr. Renata Gaillyová, Ph.D.	Stránka 3 z 42

7.3.	Termíny vyhotovení vyšetření	37
7.4.	Konzultační činnost laboratoře	39
8.	VYŘIZOVÁNÍ STÍŽNOSTÍ	39
9.	WEBOVÉ STRÁNKY LABORATOŘE	40

Název	LABORATORNÍ PŘÍRUČKA		Číslo verze/změny	2/0
Typ dokumentu	Standard systému řízení kvality		Datum vydání/platí od:	15. 3. 2018
Autor	<small>jméno, datum zpracování</small> RNDr. Iveta Valášková, Ph.D., 12.3.2018		Kód dokumentu	
Přezkoumal	Bc. Renata Spěšná	Schválil	MUDr. Renata Gaillyová, Ph.D.	Stránka 4 z 42

Zkratky

AMC	Plodová voda
ARO	anesteziologicko resuscitační oddělení
array-CGH	Komparativní genomová hybridizace na DNA mikročipu
CAPL	Cytogenetická analýza periferních lymfocytů
CEQA	Cytogenetic European Quality Assessment
CF	Cystická fibróza
cDNA	Komplementární DNA
cff DNA	volná fetální DNA v krvi matky
CGH a HR-CGH	Komparativní genomová hybridizace, CGH s vysokým rozlišením
CVS	Choriové klky
ČIA	Český institut pro akreditaci o.p.s.
ČSN	Česká státní norma
DAPI	4',6-diamidino-2-fenylindol
DGGE	Denaturační gradientová elektroforéza (Denaturing Gradient Gel Electrophoresis)
DNA	Kyselina deoxyribonukleová
EDTA	Kyselina ethylendiamintetraoctová
EMQN	European Molecular Genetics Quality Network
EN	Evropská norma
EQA	Externí hodnocení kvality
FISH	Fluorescenční in situ hybridizace
FN	Fakultní nemocnice
GPK	Gynekologicko porodnická klinika
HGMD	Human Gene Mutation Databáze
HGVS	Human Genome Variation Society
HRM	Analýza teploty tání s vysokým rozlišením (High Resolution Melting Analysis)
IČP	Identifikační číslo lékaře
INRG	The International Neuroblastoma Risk Group
IS	Informovaný souhlas
ISCN	systém mezinárodní cytogenetické nomenklatury člověka
JOP V	Jiný odborný pracovník vysokoškolského vzdělání
LP	Laboratorní příručka
LPP	Léčebně preventivní péče
MK	Manažer kvality
MLPA	Amplifikace sondy závislá na jejím spojení
MU	Masarykova univerzita
MZ ČR	Ministerstvo zdravotnictví ČR
NIS AMIS	Nemocniční informační systém
NLZP	Nelékařský zdravotnický pracovník
OKB	Oddělení klinické biochemie
OLG	Oddělení lékařské genetiky
ORL	Otolaryngologie
PAGE	Polyakrylamidový gel
PCR	Polymerázová řetězová reakce
PDM	Pracoviště dětské medicíny
PK	Příručka kvality
PMDV	Pracoviště medicíny dospělého věku

Název	LABORATORNÍ PŘÍRUČKA		Číslo verze/změny	2/0
Typ dokumentu	Standard systému řízení kvality		Datum vydání/platí od:	15. 3. 2018
Autor	<small>jméno, datum zpracování</small> RNDr. Iveta Valášková, Ph.D., 12.3.2018		Kód dokumentu	
Přezkoumal	Bc. Renata Spěšná	Schválil	MUDr. Renata Gaillyová, Ph.D.	Stránka 5 z 42

PRM	Pracoviště reprodukční medicíny
QF PCR	Kvantitativní fluorescenční PCR
RNA	Ribonukleová kyselina
SKY	Spektrální karyotypování
SLP	Správná laboratorní praxe
SOP	Standardní operační postup
SŘK	Systém řízení kvality
SSCP	Jednořetězcový konformační polymorfismus (Single Strand Conformation Polymorphism)
ÚEB	Ústav experimentální biologie
ÚHKT	Ústav hematologie a krevní transfúze
UZ	Ultrazvuk
VCA	Vrozené chromozomové abnormality
ZCA	Získané chromozomové aberace

Název	LABORATORNÍ PŘÍRUČKA		Číslo verze/změny	2/0
Typ dokumentu	Standard systému řízení kvality		Datum vydání/platí od:	15. 3. 2018
Autor	<small>jméno, datum zpracování</small> RNDr. Iveta Valášková, Ph.D., 12.3.2018		Kód dokumentu	
Přezkoumal	Bc. Renata Spěšná	Schválil	MUDr. Renata Gaillyová, Ph.D.	Stránka 6 z 42

1 Úvod

Laboratorní příručka Laboratoří Oddělení lékařské genetiky FN Brno (OLG FN) je určena lékařům, sestřám, zdravotnickým pracovníkům a pacientům. Tato příručka informuje o vyšetřeních a vyšetřovacích postupech prováděných na jednotlivých úsecích Laboratoří Oddělení lékařské genetiky FN Brno a podává i další informace, které se týkají provozu ambulance a jednotlivých laboratoří, žadanek na vyšetření, odběru vzorků, příjmu vzorků, zacházení se vzorky, transportu vzorků a vydávání výsledků vyšetření.

Přílohou laboratorní příručky jsou schválené informované souhlasy/nesouhlasy, žádanky/indikace.

Obsah laboratorní příručky byl sestaven v souladu s mezinárodní normou ČSN EN ISO 15189: 2013 „Zdravotnické laboratoře“ - zvláštní požadavky na kvalitu a způsobilost.

Laboratorní příručka je součástí řízené dokumentace OLG FN Brno a je jednou za rok revidována a v případě potřeby aktualizována. O případných změnách Laboratorní příručky jsou žadatelé laboratorních služeb informováni písemně (emailem) a oznámením na intranetu FN Brno.

Laboratorní příručka je dostupná pro žadatele laboratorních služeb na internetových stránkách OLG FN Brno (<http://www.fnbrno.cz/oddeleni-lekarske-genetiky/k1479>) a na intranetu FN Brno.

2 Základní informace o pracovišti

OLG FN Brno má charakter diagnostického, výukového a výzkumného pracoviště, které poskytuje komplexní genetické poradenství a provádí specializovaná cytogenetická, molekulárně cytogenetická a molekulárně genetická vyšetření pro pacienty z oblasti jižní Moravy i dalších částí republiky.

Oddělení je jedním z největších pracovišť svého druhu v České republice. Má vysoce kvalifikovaný tým lékařů a specialistů a pacientům nabízí nejmodernější techniky genetického vyšetření. Laboratoře Oddělení lékařské genetiky provádí prenatální i postnatální diagnostiku vrozených chromozomových aberací, vrozených vývojových vad a monogenně podmíněných onemocnění. Z onkologických onemocnění se zaměřuje především na molekulárně cytogenetická vyšetření pacientů s některými typy hematologických malignit a na molekulárně genetická vyšetření u dětských solidních tumorů.

OLG FN Brno je pracoviště s rozsáhlou pedagogickou, výzkumnou a zdravotnickou činností. Část školskou a výzkumnou reprezentuje spolupráce s Biologickým ústavem Lékařské fakulty Masarykovy university Brno, Katedrou ošetřovatelství a porodní asistence Masarykovy university Brno, Katedrou zdravotních laborantů Masarykovy university Brno a s Oddělením genetiky a molekulární biologie Ústavu experimentální biologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy university Brno.

Část zdravotnická sestává z oddělení klinické genetiky (část ambulantní) a z jednotlivých laboratoří:

- Laboratoř klinické cytogenetiky
- Integrovaná laboratoř molekulární cytogenetiky
- Laboratoř molekulární diagnostiky

Způsobilost OLG FN Brno se opírá o: Statut Fakultní nemocnice Brno – Zřizovací listiny Fakultní nemocnice Brno ze dne 5. prosince 1997 pod č.j. KM 61258 ve znění Zřizovací listiny vydané ministrem zdravotnictví dne 10. května 2007 pod č.j. MZDR 294212007.

OLG FN Brno získalo v roce 2006 Certifikát Akreditace MZ ČR k uskutečňování praktické části specializačního vzdělávacího programu v oboru „Lékařská genetika“ (Rozhodnutí MZ ČR o udělení akreditace k uskutečňování praktické části specializačního vzdělávacího programu Lékařská genetika ze dne 2.8.2006).

Název	LABORATORNÍ PŘÍRUČKA		Číslo verze/změny	2/0
Typ dokumentu	Standard systému řízení kvality		Datum vydání/platí od:	15. 3. 2018
Autor	<small>jméno, datum zpracování</small> RNDr. Iveta Valášková, Ph.D., 12.3.2018		Kód dokumentu	
Přezkoumal	Bc. Renata Spěšná	Schválil	MUDr. Renata Gaillyová, Ph.D.	Stránka 7 z 42

OLG FN Brno je vlastníkem certifikátu **ISO 9001:2000 ze dne 28. 4. 2010**, který je platný pro následující rozsah činností a služeb: provádění veškerých rutinních a speciálních cytogenetických, molekulárně cytogenetických a molekulárně genetických vyšetření, vývoj a zavádění progresivních metod lékařské genetiky, provádění konzultační činnosti, efektivní stanovení diagnózy genetických onemocnění, jejich prevence v rodinách a v populaci, poskytování pre- a postgraduálního vzdělávání v oboru spolu s výzkumem v oblasti klinické genetiky a laboratorních metod.

Laboratoře OLG FN Brno získaly v roce 2012 osvědčení o akreditaci dle mezinárodní normy **ČSN EN ISO 15189** „Zdravotnické laboratoře – Zvláštní požadavky na kvalitu a způsobilost“ vydané Českým institutem pro akreditaci (ČIA). Předmět akreditace je vyšetření v oblasti molekulární genetiky a cytogenetiky cytogenetickými, molekulárně cytogenetickými a molekulárně biologickými metodami.

2.1 Základní informace o Oddělení lékařské genetiky FN Brno

Adresa:

Oddělení lékařské genetiky FN Brno – Pracoviště dětské medicíny

Černopolní 9, 613 00 Brno

Dětská nemocnice – budova G, 3. a 4. nadzemní podlaží

Zkratka názvu pracoviště, používaná i pro identifikaci pracoviště:

OLG FN Brno

Nákladová střediska:

Vedení pracoviště: 5440

Ambulance: 6824

Laboratoře: 5441

Novorozenecký screening CF: 5442

IČP pro styk s pojišťovnou:

72100655

72100656

2.2 Vedení Oddělení lékařské genetiky FN Brno a kontakty

Primář: prim. MUDr. Renata Gaillyová, Ph.D.

Tel. +420 53223 4296,

E-mail: gaillyova.renata@fnbrno.cz

Zástupce primáře: MUDr. Jana Šoukalová

Tel.: +420532234249

E-mail: soukalova.jana@fnbrno.cz

Sekretariát: Martina Hnatová

Tel.: +420532234298

E-mail: hnatova.martina@fnbrno.cz

Vedoucí Laboratoří OLG: RNDr. Iveta Valášková, Ph.D.

Tel: +420532234715

E-mail: valaskova.iveta@fnbrno.cz

Zástupce vedoucího Laboratoří OLG: doc. RNDr. Petr Kuglík, CSc.

Tel: +420532234745

E-mail: kugl@sci.muni.cz

Vedoucí laborant: Bc. Renata Spěšná

Tel.:+420532234572, 4716

Název	LABORATORNÍ PŘÍRUČKA		Číslo verze/změny	2/0
Typ dokumentu	Standard systému řízení kvality		Datum vydání/platí od:	15. 3. 2018
Autor	jméno, datum zpracování RNDr. Iveta Valášková, Ph.D., 12.3.2018		Kód dokumentu	
Přezkoumal	Bc. Renata Spěšná	Schválil	MUDr. Renata Gaillyová, Ph.D.	Stránka 8 z 42

E-mail: spesna.renata@fnbrno.cz

Manažer kvality: RNDr. Iveta Valášková, Ph.D.

Tel.: +420532234715

E-mail: valaskova.iveta@fnbrno.cz

2.3. Umístění pracoviště, provozní doba a příjem vzorků

OLG FN Brno – Dětská nemocnice (PDM), Černopolní 9, 613 00, Brno, budova G. 3. a 4. nadzemní podlaží

2.3.1. Ambulance OLG FN Brno

Umístění

Dětská nemocnice, Černopolní 9, 613 00 Brno, budova G, 3. nadzemní podlaží

Provozní a ordinační doba

	Provozní doba	Ordinační doba
Pondělí	6:30-15:30	7:30-12:00, konzultace 13:00-15:00
Úterý	6:30-17:00	7:30-12:00, 13:00-16:30
Středa	6:30-15:30	7:30-12:00, konzultace 13:00-15:00
Čtvrtek	6:30-17:00	7:30-12:00 , 13:00-16:30
Pátek	6:30-15:30	7:30-12:00 , konzultace 13:00-15:00

Objednání termínu na telefonním čísle 532234489 nebo 532234490.

Na pracovišti v Dětské nemocnici provádíme celé spektrum klinicko-genetických vyšetření.

Příjem vzorků

Pracovní dny: pondělí až pátek

Pracovní doba: 6:30 – 15,30h

Pracovníci zodpovědní za příjem vzorků na OLG:

Alena Hrubešová, Iva Rumlová, Bc. Zdena Veselá, Zuzana Bradáčková

(+420 532234489,-4490)

2.3.2. Detašované ambulance na Gynekologicko – porodnické klinice FN Brno

Umístění

Genetická ambulance na Gynekologicko-porodnické klinice FN Brno Obilní trh

GPk FN Brno, pracoviště reprodukční medicíny, Obilní trh 11, 602 00 Brno

Provozní doba

Pondělí	15:00 - 17:00
Středa	15:00 - 17:00

Objednání termínu na telefonním čísle 53223 8266.

Název	LABORATORNÍ PŘÍRUČKA		Číslo verze/změny	2/0
Typ dokumentu	Standard systému řízení kvality		Datum vydání/platí od:	15. 3. 2018
Autor	jméno, datum zpracování RNDr. Iveta Valášková, Ph.D., 12.3.2018		Kód dokumentu	
Přezkoumal	Bc. Renata Spěšná	Schválil	MUDr. Renata Gaillyová, Ph.D.	Stránka 9 z 42

V genetické ambulanci na GPK FN Brno Obilní trh probíhá specializované genetické poradenství pro páry s poruchou reprodukce, které jsou sledovány v Centru asistované reprodukce FN Brno.

2.3.3. Laboratoře OLG FN Brno

Laboratoř klinické cytogenetiky – prenatální diagnostika:

FN Brno PDM, budova G, 4. podlaží

Příjem vzorků:

Pracovní dny: Pondělí až pátek

Pracovní doba: 6:30 – 15,30h

Laboratoř klinické cytogenetiky – postnatální diagnostika:

FN Brno PDM, budova G, 4. podlaží

Příjem vzorků:

Pracovní dny:

Pondělí až pátek – odběrové dny se liší dle požadovaného vyšetření, viz kap. 4.2

Pracovní doba: 6:30 – 15,30h

Integrovaná laboratoř molekulární cytogenetiky:

FN Brno PDM, budova G, 3. podlaží

Příjem vzorků:

Pracovní dny: Pondělí až pátek

Pracovní doba: 6:30 – 15,30h

Laboratoř molekulární diagnostiky:

FN Brno PDM, budova G, 3. podlaží

Příjem vzorků:

Pracovní dny: Pondělí až pátek

Pracovní doba: 6:30 – 15,30h

Příjem primárních vzorků je v průběhu celé provozní doby laboratoře nebo dle domluvy.

3 Ambulance a lékaři

Ambulance Oddělení lékařské genetiky zajišťuje svým personálním obsazením genetické poradenství pro pacienty celé Jižní Moravy a u vybraných diagnóz i poradenství pro pacienty celé ČR i okolních států.

Pacienti jsou objednávaní telefonicky nebo písemně (viz níže).

Těhotné ženy objednávané na nejbližší možný termín, který je vhodné konzultovat vzhledem k možné návaznosti na další vyšetření.

K vyšetření je vhodné písemné doporučení odesílajícího lékaře.

Objednávání pacientů na ambulanci OLG FN Brno

- na telefonním čísle 532234489 nebo 532234490
- pomocí webového formuláře na adrese: <http://www.fnbrno.cz/detska-nemocnice/oddeleni-lekarske-genetiky/objednani-pacienta-na-oddeleni-lekarske-genetiky-fn-brno/t4378>
- písemně na adresu:

Název	LABORATORNÍ PŘÍRUČKA		Číslo verze/změny	2/0
Typ dokumentu	Standard systému řízení kvality		Datum vydání/platí od:	15. 3. 2018
Autor	<small>jméno, datum zpracování</small> RNDr. Iveta Valášková, Ph.D., 12.3.2018		Kód dokumentu	
Přezkoumal	Bc. Renata Spěšná	Schválil	MUDr. Renata Gaillyová, Ph.D.	Stránka 10 z 42

Lékaři OLG FM Brno	
Prim. MUDr. Renata Gaillyová, Ph.D.	tel. 532 234 296, gaillyova.renata@fnbrno.cz
MUDr. Zdeněk Kalina, CSc.	tel. 532 234 711, kalina.zdenek@fnbrno.cz
MUDr. Šárka Prášilová	tel. 532 234 710, prasilova.sarka@fnbrno.cz
MUDr. Jana Šoukalová	tel. 532 234 249, soukalova.jana@fnbrno.cz
MUDr. Rastislav Beharka	tel. 532 234 236, beharka.rastislav@fnbrno.cz
MUDr. Jitka Němečková	tel. 532 234 712, nemeckova.jitka@fnbrno.cz
MUDr. Klára Drábová	tel. 532 234 712, drabova.klara@fnbrno.cz

3.1 Spektrum genetických vyšetření a nabízených služeb

Oddělení lékařské genetiky přijímá:

I. Pacienty, u kterých nebo v jejichž rodině:

- se vyskytlo dědičné onemocnění nebo vrozená vývojová vada
- jeden či oba partneři, či jiný příbuzný trpí dědičným onemocněním nebo jiným chronickým – pravděpodobně dědičným - onemocněním
- se narodilo dítě s psychickým, fyzickým nebo kombinovaným postižením
- se vyskytly dva a více spontánních potratů
- probíhá nebo je plánována léčba neplodnosti (více než 1 rok se nedaří otěhotnět)
- jeden nebo oba partneři byli vystaveni mutagenním vlivům (ionizační záření, chemikálie, drogy)
- jeden nebo oba partneři byli léčeni pro maligní nádorové onemocnění nebo se nádorové onemocnění v rodině vyskytuje opakovaně nebo u mladých osob
- se vyskytl nebo je plánován příbuzenský sňatek

II. Pacientky – těhotné ženy:

- ve věku nad 37- 38 let (nebo věk partnera je nad 45 let)
- u kterých výsledky ultrazvukového či biochemického screeningu v I. a/ nebo II. trimestru jsou abnormální

Název	LABORATORNÍ PŘÍRUČKA		Číslo verze/změny	2/0
Typ dokumentu	Standard systému řízení kvality		Datum vydání/platí od:	15. 3. 2018
Autor	jméno, datum zpracování RNDr. Iveta Valášková, Ph.D., 12.3.2018		Kód dokumentu	
Přezkoumal	Bc. Renata Spěšná	Schválil	MUDr. Renata Gaillyová, Ph.D.	Stránka 11 z 42

- které byly během gravidity vystaveny ionizačnímu záření, užívaly léky s potenciálním mutagenním či teratogenním účinkem nebo prodělaly akutní onemocnění
- u kterých nebo v jejichž rodině se vyskytují stavy uvedené v bodě I

4. Laboratoře OLG FN Brno

4.1. Základní informace

Laboratoře OLG FN Brno poskytují široké spektrum speciálních cytogenetických, molekulárně cytogenetických a molekulárně genetických vyšetření. Kromě diagnostické činnosti se pracovníci laboratoří aktivně podílejí na pregraduální i postgraduální výuce studentů Lékařské a Přírodovědecké fakulty MU v Brně, včetně vedení bakalářských a diplomových prací a na vědecko-výzkumné činnosti oddělení v rámci vlastních odborných projektů nebo participací na grantových aktivitách a výzkumných záměrech dalších pracovišť MU v Brně.

4.2. Laboratoř klinické cytogenetiky

4.2.1. Prenatální diagnostika

Základní informace

Adresa: OLG FN Brno, Černopolní 9, budova G, 4. poschodí

Vedoucí laboratoře: RNDr. Iveta Valášková, Ph.D.

Tel: +420532234715

E-mail: valaskova.iveta@fnbrno.cz

Zástupce vedoucího pro laboratoř klinické cytogenetiky: RNDr. Eva Makaturová

Tel: +420532234573

E-mail: makaturova.eva@fnbrno.cz

Zaměření laboratoře

Laboratoř se zabývá vyšetřením karyotypu z amniocytů (buňky obsažené v plodové vodě), choriových klků, placenty, kožních fibroblastů a ostatního materiálu z potracených plodů. Nabízí kultivace fibroblastů pro účely vyšetření poruch metabolismu a pro DNA diagnostiku.

Stanovení karyotypu z amniocytů a z buněk choriových klků (případně placenty) jsou vyšetření, která se provádějí v prenatálním období vývoje plodu. Materiál se získává invazivními metodami amniocentézou a choriovou biopsií.

Stanovení karyotypu plodu z kožních fibroblastů a ostatního materiálu z potracených plodů se provádí u spontánních potratů a potratů indukovaných při patologickém nálezu. Výchozím materiálem pro cytogenetické vyšetření potraceného plodu je vzorek kůže bez podkoží o velikosti asi 1x1 cm nebo podobné množství jiné tkáně.

Buňky z odebraných vzorků jsou kultivovány v médiu. Po dosažení vhodného nárůstu je dělení buněk zastaveno kolchicinem a následuje zpracování kultury. Buňky jsou sklizeny, převedeny do hypotonického prostředí a fixovány. Ze získané suspenze jsou připraveny preparáty. Preparáty se inkubují v roztoku trypsinu a barví barvivem Giemsa-Romanovski. Výsledkem jsou příčné světlé a tmavé pruhy na chromozomech, tzv. G pruhy. Napruhované mitózy jsou snímány digitální kamerou a analyzovány ve světelném mikroskopu s použitím karyotypovacího počítačového systému Lucia/Karyo.

Název	LABORATORNÍ PŘÍRUČKA		Číslo verze/změny	2/0
Typ dokumentu	Standard systému řízení kvality		Datum vydání/platí od:	15. 3. 2018
Autor	jméno, datum zpracování RNDr. Iveta Valášková, Ph.D., 12.3.2018		Kód dokumentu	
Přezkoumal	Bc. Renata Spěšná	Schválil	MUDr. Renata Gaillyová, Ph.D.	Stránka 12 z 42

Používané metody

Akreditované metody

Vyšetření konstitučního karyotypu

Kód: SOPA C1

Konzultace: RNDr. Eva Makaturová, tel. +420532234573

Neakreditované metody

Kultivace fibroblastů pro vyšetření poruch metabolismu a pro DNA diagnostiku

Konzultace: RNDr. Eva Makaturová, tel. +420532234573

Nabízené služby

- vyšetření karyotypu z amniocytů (plodová voda), choriových klků, pupečnickové (fetální) krve, materiálu z potratů
- kultivace fibroblastů pro vyšetření poruch metabolismu a pro DNA diagnostiku

Příjem vzorků

- plodová voda – asi 20 ml plodové vody (množství by mělo odpovídat týdnu gravidity) do sterilní plastové stříkačky, stříkačku uzavřít sterilní jehlou
odběrové dny: po - pá
- choriové klky a placenta – 20 mg (asi 20ks fragmentů) do sterilní zkumavky s transportním médiem, odběrová souprava musí být vypláchnuta heparinem
odběrové dny: po - čt, nelze odebrat před volným dnem
- fetální tkáň - 1x1 cm kůže bez podkoží nebo podobné množství jiné tkáně do sterilní zkumavky s 10ml transportního média nebo fyziologického roztoku
odběrové dny: po - pá
- pupečnicková (fetální) krev – 3ml krve do heparinu
odběrové dny: po, út, čt, pá
- biopsie – 2x10mm kůže bez podkoží do sterilní zkumavky s 10ml transportního média nebo fyziologického roztoku

Podrobné informace o druhu a množství primárního vzorku potřebného pro vyšetření viz kap. 9.8.

Výsledky vyšetření, kontrola kvality

Analýzu karyotypu provádějí VŠ pracovníci. Nálezy jsou popisovány podle mezinárodní cytogenetické nomenklatury ISCN 2016.

Externí a interní kontrola kvality

Spolehlivost metody a správnost výsledku cytogenetického vyšetření je ověřována pomocí interní a externí kontroly kvality v souladu s doporučením Evropské Cytogenetické Asociace (General Guidelines and Quality Assurance for Cytogenetics, 2012).

Od roku 2010 je laboratoř je zařazena do mezinárodního systému kontroly kvality cytogenetických laboratoří v rámci CEQA. V roce 2010, 2014 a 2017 proběhlo mezinárodní hodnocení kvality vyšetření karyotypu z plodové vody.

Název	LABORATORNÍ PŘÍRUČKA		Číslo verze/změny	2/0
Typ dokumentu	Standard systému řízení kvality		Datum vydání/platí od:	15. 3. 2018
Autor	jméno, datum zpracování RNDr. Iveta Valášková, Ph.D., 12.3.2018		Kód dokumentu	
Přezkoumal	Bc. Renata Spěšná	Schválil	MUDr. Renata Gaillyová, Ph.D.	Stránka 13 z 42

Kontrola kvality prenatalního vyšetření karyotypu je prováděna též prostřednictvím mezilaboratorní kontroly kvality zajištěné akreditovaným cytogenetickým pracovištěm (Cytogenetická laboratoř Brno, s. r. o.) Pravidelně je sledována expirace labochemikálií a zajišťována údržba a servis přístrojů.

4.2.2. Postnatální diagnostika

Základní informace

Adresa: OLG FN Brno, Černopolní 9, budova G, 4. poschodí

Vedoucí laboratoře: RNDr. Iveta Valášková

Tel: +420532234715

E-mail: valaskova.iveta@fnbrno.cz

Zástupce vedoucího pro laboratoř klinické cytogenetiky: RNDr. Eva Makaturová

Tel: +420532234573

E-mail: makaturova.eva@fnbrno.cz

Zaměření laboratoře

Laboratoř klinické cytogenetiky – postnatální diagnostika, je součástí Laboratoří OLG FN Brno.

Zabývá se:

I. stanovením vrozených chromozomových abnormalit (VCA) u pacientů

- novorozenců s podezřením na syndrom podmíněný vrozenou chromozomovou aberací - vrozené změny počtu a struktury chromozomů (Downův syndrom, Edwardsův syndrom aj., mikrodeleční syndromy)
- novorozenců s mnohočetnými vývojovými vadami zahrnujícími více systémů
- předčasně narozených dětí, které vykazují somatické odchylky
- neprosívajících kojenců se somatickými odchylkami (dysmorfie obličeje, změny svalového tonu)
- pacientů s psychomotorickou retardací
- pacientů s anomálií vnitřního a zevního genitálu, poruchou pohlavního vývoje
- dysfertilních párů (sterilita - partneři před IVF, partneři s opakovanými spontánními aborty, mrtvě rozené děti)
- dárců gamet

II. cytogenetickým monitorováním vlivu mutagenů - detekcí získaných chromozomových aberací (ZCA, CAPL)

- sledování vlivu životního, rizikového pracovního prostředí a užívání léků (cytostatika, imunosupresiva) na výskyt získaných chromozomových aberací, které mohou ovlivnit zdraví a reprodukci pacienta

Používané metody

Akreditované metody

Vyšetření konstitučního karyotypu

Kód: SOP A C1

Konzultace: MVDr. Marcela Vilémová, tel. +420532234491

Vyšetření získaných chromozomových aberací prostřednictvím cytogenetické analýzy periferních lymfocytů za použití metody konvenčního barvení [ZCA, CAPL]

Název	LABORATORNÍ PŘÍRUČKA		Číslo verze/změny	2/0
Typ dokumentu	Standard systému řízení kvality		Datum vydání/platí od:	15. 3. 2018
Autor	jméno, datum zpracování RNDr. Iveta Valášková, Ph.D., 12.3.2018		Kód dokumentu	
Přezkoumal	Bc. Renata Spěšná	Schválil	MUDr. Renata Gaillyová, Ph.D.	Stránka 14 z 42

Kód: SOP A C2

Konzultace: MVDr. Marcela Vilémová, tel. +420532234491

Nabízené služby

- stanovení karyotypu z lymfocytů periferní krve, vyšetření vrozených chromozomových abnormalit (VCA)
- vyšetření získaných chromozomových aberací (ZCA, CAPL)

Nabízené služby za přímou úhradu klientem

Stanovení karyotypu

Cytogenetická analýza periferních lymfocytů (CAPL)

Příjem vzorků

Vrozené chromozomové abnormality (VCA)

materiál: 3 ml krve do 0,4 ml heparinu – sterilně, odběr není vhodný při současné antibiotické a cytostatické léčbě

odběrové dny: pondělí, úterý, čtvrtek, pátek

Získané chromozomové aberace (ZCA, CAPL)

materiál: 2 – 3 ml žilní krve do 0,4 ml heparinu – sterilně

odběrové dny: pondělí, úterý, středa

Podrobné informace o druhu a množství primárního vzorku potřebného pro vyšetření viz kap. 5.8

Výsledky vyšetření, kontrola kvality

Analýzu karyotypu provádějí VŠ/SŠ pracovníci. Nálezy jsou popisovány podle mezinárodní cytogenetické nomenklatury ISCN 2016.

Externí a interní kontrola kvality

Spolehlivost metody a správnost výsledku cytogenetického vyšetření je ověřována pomocí interní a externí kontroly kvality v souladu s doporučením Evropské Cytogenetické Asociace (General Guidelines and Quality Assurance for Cytogenetics, 2012).

Od roku 2009 je laboratoř je zařazena do mezinárodního systému kontroly kvality cytogenetických laboratoří CEQA. V roce 2009, 2013 a 2016 proběhlo mezinárodní hodnocení kvality vyšetření karyotypu z periferní krve.

Kontrola kvality postnatálního vyšetření karyotypu je prováděna prostřednictvím mezilaboratorní kontroly kvality zajištěné akreditovaným cytogenetickým pracovištěm (Cytogenetická laboratoř Brno, s. r. o.).

Kontrola kvality vyšetření získaných chromozomových aberací je prováděna prostřednictvím mezilaboratorní kontroly kvality zajištěné akreditovanými pracovišti (Spadia Lab,a.s.; SZÚ Praha).

Interní kontrola kvality je zajišťována hodnocením každého karyotypu dvěma VŠ pracovníky.

Pravidelně je sledována expirace labochemikálií a zajišťována údržba a servis přístrojů.

4.3. Integrovaná laboratoř molekulární cytogenetiky

Základní informace

Adresa: OLG FN Brno, Černopolní 9, budova G, 3. poschodí

Vedoucí laboratoře: doc. RNDr. Petr Kuglík, CSc.

Tel: +420532234745

Název	LABORATORNÍ PŘÍRUČKA		Číslo verze/změny	2/0
Typ dokumentu	Standard systému řízení kvality		Datum vydání/platí od:	15. 3. 2018
Autor	jméno, datum zpracování RNDr. Iveta Valášková, Ph.D., 12.3.2018		Kód dokumentu	
Přezkoumal	Bc. Renata Spěšná	Schválil	MUDr. Renata Gaillyová, Ph.D.	Stránka 15 z 42

E-mail: kugl@sci.muni.cz

Zástupce vedoucího laboratoře: Mgr. Hana Filková

Tel: +420532234173

E-mail: filkova.hana@fnbrno.cz

Zaměření laboratoře

Integrovaná laboratoř molekulární cytogenetiky je specializovanou laboratoř s diagnostickou, výzkumnou a výukovou činností, která zahrnuje cytogenetické laboratoře Přírodovědecké fakulty MU (Oddělení genetiky a molekulární biologie ÚEB) a Fakultní nemocnice v Brně (Oddělení lékařské genetiky).

Nosným tématem činnosti těchto laboratoř jsou cytogenetická vyšetření a výzkum nestability genomu člověka na úrovni strukturních i početních změn chromozomů pomocí molekulárně cytogenetických metod. V laboratořích se koná pravidelná teoretická i praktická výuka cytogenetiky studentů Přírodovědecké a Lékařské fakulty MU v Brně v rámci akreditovaných bakalářských, magisterských a doktorských programů. Výzkumné aktivity laboratoře jsou zaměřeny na studium chromozomových aberací pomocí technik metafázní a interfázní fluorescenční hybridizace *in situ* (FISH), techniky MLPA, technologií array-CGH a masivně paralelního sekvenování (sekvenování nové generace - NGS).

Používané molekulárně cytogenetické metody

Akreditované metody

Vyšetření chromozomových aberací z biologického materiálu metodou fluorescenční *in situ* hybridizace (FISH)

Kód: SOP A MC1

Konzultace: Mgr. H. Filková, tel.: +420532234173

Vyšetření chromozomových aberací z biologického materiálu metodou komparativní genomové hybridizace na oligonukleotidových mikročipech (array-CGH)

Kód: SOP A MC2

Konzultace: doc. RNDr. Petr Kuglík, CSc., tel.: +420532234745

Stanovení genomových přestaveb metodou MLPA

Kód: SOP A M5

Detekce chromozomálních aberací (mikrodelece/mikroduplikace) [MLPA mikrodelece]

Kód: SOP A M5-D5

Konzultace: Mgr. Hana Filková, tel.: +420532234173

Nabízené služby

Kompletní přehled poskytovaných vyšetření Integrované laboratoře molekulární cytogenetiky je uveden na internetových stránkách <http://www.sci.muni.cz/cytogenlab/>.

Nabízené služby za přímou úhradu klientem

Vyšetření chromozomových aberací metodou array-CGH

Prenatální cytogenetika

Molekulárně cytogenetické vyšetření je prováděno ve spolupráci s gynekologickými pracovišti a je zaměřeno na rychlé odhalování početních chromozomových změn u embryí či plodů s podezřením na geneticky podmíněné onemocnění. Vyšetření provádíme na buňkách získaných z plodové vody, z fetální krve či z jiného materiálu odebraném z plodu.

Typy vyšetření:

Název	LABORATORNÍ PŘÍRUČKA		Číslo verze/změny	2/0
Typ dokumentu	Standard systému řízení kvality		Datum vydání/platí od:	15. 3. 2018
Autor	jméno, datum zpracování RNDr. Iveta Valášková, Ph.D., 12.3.2018		Kód dokumentu	
Přezkoumal	Bc. Renata Spěšná	Schválil	MUDr. Renata Gaillyová, Ph.D.	Stránka 16 z 42

FISH

- trizomie chromozomů 13, 18, 21
- vyšetření sestavy a počtu gonozomů (XX, XY)
- detekce mikrolečnic syndromů
- analýza markerových chromozomů
- analýza translokací (pomocí celochromozomových sond)
- celogenomový screening zisků a ztrát sekvencí DNA metodami array-CGH

Postnatální cytogenetika

Vyšetření je prováděno na buňkách periferní krve či prostřednictvím izolované DNA a je zaměřeno na detekci strukturních i početních chromozomových aberací neodhalitelných konvenční cytogenetickou analýzou u pacientů s podezřením na geneticky podmíněné onemocnění a u dysfertálních párů.

Typy vyšetření:

- detekce mikrolečnic syndromů metodou FISH

FISH	
Mikrolečnic syndromy	Chromozomová oblast
DiGeorge	22q11
Prader-Willi/Angelman	15q12
Williams-Beurenův	7q11.23
Slavotínkův	1p36
Phelan-McDermid	22q13
Miller-Dieker	17p13.3
Langer-Giedion	8q23/8q24

- detekce mikrolečnic syndromů a subtelomerových přestaveb metodou MLPA

Detekce mikrolečnic syndromů	
MLPA (kity P245-A2 a P297-B1)	
Mikrolečnic syndromy	Chromozomová oblast
Slavotinek	1p36
Wolf-Hirschhorn	4p16.3
Cri du Chat	5p15
Sotos	5q35.3

Název	LABORATORNÍ PŘÍRUČKA		Číslo verze/změny	2/0
Typ dokumentu	Standard systému řízení kvality		Datum vydání/platí od:	15. 3. 2018
Autor	<small>jméno, datum zpracování</small> RNDr. Iveta Valášková, Ph.D., 12.3.2018		Kód dokumentu	
Přezkoumal	Bc. Renata Spěšná	Schválil	MUDr. Renata Gaillyová, Ph.D.	Stránka 17 z 42

Williams-Beurenův	7q11.23
Langer-Giedion	8q24.12
DiGeorge	22q11
DiGeorge region 2	10p15.1
Phelan-McDermid	22q13
Smith-Magenis	17p11.2
Miller-Dieker	17p13.3
Rubinstein-Taybi	16p13.3
Prader-Willi/Angelman	15q12
Wagrův syndrom	11p13
NF1 mikrodelece	17q11.2
mikrodeleční syndrom	2p16
mikrodeleční syndrom	3q29
mikrodeleční syndrom	9q22.3
mikrodeleční syndrom	15q24
mikrodeleční syndrom	17q21
mikroduplikační syndrom	MECP2 / Xq28
TAR syndrom	1q21
mikrodeleční syndrom	1q21.1
mikrodeleční syndrom	12p11.23
mikrodeleční syndrom	15q13
mikrodeleční syndrom	15q24.1
mikrodeleční syndrom	16p11.2/16p12.1
mikrodeleční syndrom	17q12
mikrodeleční syndrom	18q21.2
mikrodeleční syndrom	20p12.2

- vyšetření translokací a přestavěb subtelomerických oblastí chromozomů metodou FISH

tel - FISH	
1q	1p
2q	2p
3q	3p
4q	4p
5q	5p
6q	6p

Název	LABORATORNÍ PŘÍRUČKA		Číslo verze/změny	2/0
Typ dokumentu	Standard systému řízení kvality		Datum vydání/platí od:	15. 3. 2018
Autor	<small>jméno, datum zpracování</small> RNDr. Iveta Valášková, Ph.D., 12.3.2018		Kód dokumentu	
Přezkoumal	Bc. Renata Spěšná	Schválil	MUDr. Renata Gaillyová, Ph.D.	Stránka 18 z 42

7q	7p
8q	8p
9q	9p
10q	10p
11q	11p
12q	12p
13q	“13p”
14q	“14p”
15q	“15p”
16q	16p
17q	17p
18q	18p
19q	19p
20q	20p
21q	“21p”
22q	“22p”
X/Yq	X/Yp

- analýza markerových chromozomů postnatálně
- analýza translokací a komplexních chromozomových přestaveb postnatálně (pomocí celochromozomových sond či spektrálního karyotypování)
- vyšetření mozaiek
- celogenomový screening zisků a ztrát sekvencí DNA metodami array-CGH
- vyšetření chromozomových odchylek u pacientů s idiopatickou mentální retardací a vrozenými vývojovými vadami metodami FISH, MLPA a array-CGH
- celogenomové vyšetření pomocí metody array-CGH

Příjem vzorků

kostní dřeň (1 ml) v transportním médiu (5 ml PBS + 0,5 ml heparinu)

periferní krev (3 ml) v heparinu

tkáň tumoru (otisk na 5 podložních mikroskopických sklech),

trepanobiopsie + kostní dřeň (nátěr na 5 podložních mikroskopických sklech),

plodová voda (8 - 10 ml)

Podrobné informace o druhu a množství primárního vzorku potřebného pro vyšetření viz kap. 5.8.

Výsledky vyšetření, kontrola kvality

Analýzu chromozomových odchylek pomocí molekulárně cytogenetických metod provádějí VŠ pracovníci. Abnormální nálezy jsou popisovány podle mezinárodní cytogenetické nomenklatury ISCN 2016 rizika

Název	LABORATORNÍ PŘÍRUČKA		Číslo verze/změny	2/0
Typ dokumentu	Standard systému řízení kvality		Datum vydání/platí od:	15. 3. 2018
Autor	jméno, datum zpracování RNDr. Iveta Valášková, Ph.D., 12.3.2018		Kód dokumentu	
Přezkoumal	Bc. Renata Spěšná	Schválil	MUDr. Renata Gaillyová, Ph.D.	Stránka 19 z 42

zachycených aberací a jejich klinický dopad jsou posuzovány na základě literatury, aktuálních internetových údajů a pokynů a doporučení Evropské Cytogenetické Asociace (General Guidelines and Quality Assurance for Cytogenetics).

Pro analýzu nedělicích se interfázních buněk je používána hodnota „cut-off value“ (tj. hraniční hodnota), podle které jsou nálezy klasifikovány jako pozitivní, respektive negativní pro používané typy DNA sond a vyšetřované typy buněk. Laboratoř používá hodnotu „cut-off value“ doporučenou výrobcem pro jednotlivé šarže a druhy DNA sond a klinicky validovanou prostřednictvím kontrolních hybridizací provedených laboratořích. U vyšetřovaných pacientů je za pozitivní považován nález, který se rovná nebo převyšuje tuto hodnotu udávanou v procentech z celkového počtu analyzovaných buněk.

Interpretaci výsledků provádí VŠ pracovník s ukončeným specializačním vzděláním (atestací) a zprávu o výsledku poskytuje ošetřujícímu lékaři s případným komentářem.

Externí a interní kontrola kvality

Spolehlivost metody a správnost výsledku molekulárně cytogenetických vyšetření je ověřována pomocí interní a externí kontroly kvality v souladu s doporučením Evropské Cytogenetické Asociace (General Guidelines and Quality Assurance for Cytogenetics, 2012).

Laboratoř se zúčastňuje 1x ročně mezilaboratorní kontroly vyšetření se smluvní referenční laboratořích v České republice.

Od roku 2010 je laboratoř zařazena do mezinárodního systému kontroly kvality cytogenetických laboratořích CEQA – Cytogenetic European Quality Assessment, který je součástí EurogenTest Network of Excellence. V roce 2010 a 2013 proběhlo mezinárodní hodnocení kvality FISH vyšetření, v roce 2011 a 2015 byla provedena kontrola kvality vyšetření array-CGH.

Externí kontrola kvality vyšetření CGH je prováděna 1 x ročně prostřednictvím mezilaboratorní kontroly zajištěné referenčním cytogenetickým pracovištěm v České republice.

Vnitřní kontrola kvality v cytogenetické laboratoři je zavedena průběžně, pravidelně se testují chemikálie používané při FISH, provádí se dvojí čtení preparátů a pravidelně se vyhodnocuje kvalita získaných výsledků podle diagnóz pacientů.

Pravidelně je sledována expirace labochemikálií a zajišťována údržba a servis přístrojů.

4.4. Laboratoř molekulární diagnostiky

Adresa: OLG FN Brno, Černopolní 9, budova G, 3. poschodí

Vedoucí laboratoře: RNDr. Iveta Valášková, Ph.D.

Tel: +420532234715

E-mail: valaskova.iveta@fnbrno.cz

Základní informace

Laboratoř molekulární diagnostiky provádí vysoce specializovanou molekulárně genetickou diagnostiku u nemocných s dědičnými chorobami a v jejich rodinách s využitím širokého spektra metod molekulární genetiky.

Laboratoř dále zajišťuje izolaci lidské genomové DNA z krve, tkání, nebo buněk po kultivaci a její dlouhodobé uchování v DNA bance OLG. Provádí DNA analýzu vybraných genů, u nichž přesně identifikuje patologické změny genetického materiálu a určuje původ chorob na molekulární úrovni. Provádí vysoce specializovanou molekulárně genetickou vyšetření maligních onemocnění kvalitativní a kvantitativní analýzou diagnosticky a prognosticky významných molekulárních onkologických markerů

Laboratoř molekulární diagnostiky je zapojena do národní a mezinárodní mezilaboratorní kontroly kvality a pracuje podle evropských standardů. Pracovníci laboratoře se účastní řešení výzkumných úkolů a záměrů. V

Název	LABORATORNÍ PŘÍRUČKA		Číslo verze/změny	2/0
Typ dokumentu	Standard systému řízení kvality		Datum vydání/platí od:	15. 3. 2018
Autor	jméno, datum zpracování RNDr. Iveta Valášková, Ph.D., 12.3.2018		Kód dokumentu	
Přezkoumal	Bc. Renata Spěšná	Schválil	MUDr. Renata Gaillyová, Ph.D.	Stránka 20 z 42

rámci výzkumných projektů jsou zaváděny nové molekulárně genetické metody, analýza nových genů, získávány poznatky umožňující přesnější interpretaci molekulárně genetických analýz v souladu s aktuálními poznatky molekulární biologie a genetiky. Laboratoř sleduje rychlý vývoj molekulárně genetických vyšetřovacích metod a v týmové spolupráci je uvádí do praxe.

Laboratoř molekulární diagnostiky také plní důležitou úlohu ve vzdělávání a výuce studentů svojí spoluprací s Přírodovědeckou a Lékařskou fakultou MU. Důležitá je také rozsáhlá interdisciplinární spolupráce s množstvím dalších oborů jako jsou například kardiologie, gynekologie, reprodukční medicína, neurologie, patologie, chirurgie, ARO, ORL, plastická chirurgie, neonatologie, biochemie, onkologie, hematologie, oční klinika, gastroenterologie nebo kožní ambulance.

Používané molekulárně genetické metody:

- Izolace DNA – vysolovací metoda, izolace pomocí kitu a s využitím izolátoru MagnaPure Roche
- Izolace RNA a zpětný přepis do cDNA
- Polymerázová řetězová reakce (PCR)
- Real-time PCR
- High Resolution Melting Analysis (HRM)
- Denaturační gradientová elektroforéza (Denaturing Gradient Gel Electrophoresis -DGGE)
- Jednořetězový konformační polymorfismus (Single Strand Conformation Polymorphism - SSCP)
- Sekvenování dle Sangera
- Fragmentační analýza
- MLPA - Multiplex Ligation-dependent Probe Amplification
- Hybridizace pomocí INNO-LiPA
- Kvantitativní fluorescenční PCR (QF PCR)
- Vazebná analýza
- Metylační analýza
- Masivně paralelní sekvenování

Nabízené služby

Monogenně dědičné choroby:

Vznik monogenně dědičných chorob je podmíněn mutací jediného genu. Tato onemocnění mohou být recesivní (například cystická fibróza) nebo dominantní (neurofibromatóza I). V Laboratoři molekulární diagnostiky jsou takto postižení pacienti vyšetřováni s využitím široké palety doplňujících se metod.

Akreditované metody

Označeny *)

Konzultace: RNDr. Iveta Valášková, Ph.D.

tel.: +420532234715

Název	LABORATORNÍ PŘÍRUČKA		Číslo verze/změny	2/0
Typ dokumentu	Standard systému řízení kvality		Datum vydání/platí od:	15. 3. 2018
Autor	jméno, datum zpracování RNDr. Iveta Valášková, Ph.D., 12.3.2018		Kód dokumentu	
Přezkoumal	Bc. Renata Spěšná	Schválil	MUDr. Renata Gaillyová, Ph.D.	Stránka 21 z 42

Cystická fibróza gen <i>CFTR</i>	F508del, G542X, G551D, R553X, CFTRdele2,3(21kb), N1303K
	F508del, G542X, G551D, R553X, CFTRdele2,3(21kb),N1303K, R117H
	11 nejčastějších mutací
	*) 50 mutací – kit ELUCIGENE
	scoring mutace.....
	scanning kódující oblasti
	IVS8polyT-TG
	vyhledávání velkých delecí pomocí MLPA analýzy
vazebná analýza	
Neurofibromatóza typu 1 gen <i>NF1</i>	scanning kódující oblasti na úrovni DNA a RNA
	vyhledávání velkých delecí pomocí MLPA analýzy
	vazebná analýza
Neurofibromatóza typu 2 gen <i>NF2</i>	scanning kódující oblasti na úrovni DNA
	vyhledávání velkých delecí pomocí MLPA analýzy
Rhabdoid predispoziční syndrom, gen <i>INI 1</i>	mutační scanning na úrovni DNA
Duchennova svalová dystrofie, gen dystrofin	*) vyhledávání velkých delecí pomocí MLPA analýzy
	vazebná analýza
Hemofilie A gen pro faktor VIII	scoring mutace inv1, inv21 scanning kódující oblasti vazebná analýza
Delece azoospermatického faktoru AZF	*) delece AZF a, b, c – kit Devyser AZF
Určení pohlaví SRY, amelogenin	*) PCR a následná kontrola na PAGE
Myotonická dystrofie typu 1 gen <i>MD1</i>	detekce expanze (CTG) _n pomocí metody Triplet Primed PCR
Hluchota gen <i>GJB2</i>	mutační scanning na úrovni DNA
Chronická pankreatitida gen <i>CFTR</i>	viz cystická fibróza
gen <i>SPINK1</i>	N34S, IVS3+2T>C scanning kódující oblasti
gen <i>PRSS1</i>	R122H, R116C, N29I, A16V scanning kódující oblasti
Syndrom dlouhého QT intervalu gen <i>KCNQ1</i>	mutační DNA analýza sekvenací

Název	LABORATORNÍ PŘÍRUČKA		Číslo verze/změny	2/0
Typ dokumentu	Standard systému řízení kvality		Datum vydání/platí od:	15. 3. 2018
Autor	jméno, datum zpracování RNDr. Iveta Valášková, Ph.D., 12.3.2018		Kód dokumentu	
Přezkoumal	Bc. Renata Spěšná	Schválil	MUDr. Renata Gaillyová, Ph.D.	Stránka 22 z 42

gen <i>KCNH2</i>	mutační DNA analýza sekvenací
gen <i>KCNE1</i>	mutační DNA analýza sekvenací
Geny <i>KCNQ1, KCNH2, AKAP9, CACNA1C, CALM1, CALM2, CAV3, KCNE1, KCNE2, KCNJ5, SCN4B, SNTA1</i>	mutační DNA analýza masivně paralelním sekvenováním
Cytochrom P450 gen <i>CYP2D6</i>	real-time PCR pro alely 3* 4* 5*
Maligní hypertermie gen <i>RYR1</i>	mutační screening <i>RYR1</i> genu na úrovni DNA sekvenací
gen <i>CACNA1S</i>	MLPA - detekce 33 kauzálních bodových mutací lidského <i>RYR1</i> genu.
Deficit MCAD	detekce nejčastější mutace A985G
Lerri-Weil dyschondrosteóza gen <i>SHOX</i>	MLPA
Katecholaminergní polymorfní ventrikulární tachykardie gen <i>RYR2, CASQ2</i>	mutační screening na úrovni DNA
Celiakie	vyšetření HLA znaků asociovaných s celiakií geny <i>DQB1, DQA1, DRB1</i>
Hereditární hemoragická teleangiektázie gen <i>ACVRL1, ENG, SMAD4/MADH4, GDF2</i>	mutační screening na úrovni DNA sekvenací
Spinální svalová atrofie gen <i>SMN1, SMN2</i>	MLPA
Fragilní X gen <i>FMRI</i>	analýza křivek tání s vysokým rozlišením (HRM)
Crohnova choroba gen <i>NOD2/ CARD15</i>	analýza křivek tání s vysokým rozlišením (HRM)
Achondroplázie gen <i>FGFR3</i>	analýza křivek tání s vysokým rozlišením (HRM)
Interleukin 28B gen <i>IL28B</i>	analýza křivek tání s vysokým rozlišením (HRM)
Nijmegen breakage syndrom gen <i>NBN c.657del5</i>	analýza křivek tání s vysokým rozlišením (HRM)
Deficience lipoproteinové lipázy gen <i>LPL</i>	analýza křivek tání s vysokým rozlišením (HRM) MLPA mutační screening na úrovni DNA
BDNF (brain-derived neurotrophic factor) Val66Met (rs6265)	analýza křivek tání s vysokým rozlišením (HRM)

Onkologická vyšetření:

Název	LABORATORNÍ PŘÍRUČKA		Číslo verze/změny	2/0
Typ dokumentu	Standard systému řízení kvality		Datum vydání/platí od:	15. 3. 2018
Autor	jméno, datum zpracování RNDr. Iveta Valášková, Ph.D., 12.3.2018		Kód dokumentu	
Přezkoumal	Bc. Renata Spěšná	Schválil	MUDr. Renata Gaillyová, Ph.D.	Stránka 23 z 42

Při vzniku nádorového onemocnění jsou rozhodující mutace, které postihují geny účastníci se řízení růstu a proliferace buněk („gatekeepers“), případně geny, jejichž úkol spočívá v udržení neporušenosti genomu („caretakers“). Náchylnost k nádorovému onemocnění může být dále ovlivněna mutacemi v genech zodpovědných za metabolické přeměny karcinogenů, se kterými se organismus neustále setkává. Dále jsou analyzovány nádorové markery, které jsou přítomny v organismu v důsledku vzniku a vývoje maligního procesu. Jejich analýza je důležitá pro posuzování rozsahu a hlavně další dynamiky v rámci sledování efektu terapie nebo návratu choroby.

Retinoblastom gen <i>RBI</i>	*) mutační scanning na úrovni DNA i RNA
	*) MLPA
	analýza metylace promotorové oblasti
Analýza exprese onkologických markerů TH, PHOX2b, PGP9.5	Kvantitativní Real-time PCR
Synoviální sarkom SYT/SSX 1,2	detekce exprese fuzního genu SYT/SSX 1,2

Detekce aneuploidii chromozomů

Aneuploidie znamená odchylku od normálního počtu chromozomů, kterých je u člověka 46. Stanovení správného počtu chromozomů má velký význam při vyšetřeních plodů v průběhu těhotenství, kdy odchylky mohou znamenat postižení vyvíjejícího se plodu nebo časně spontánní potraty.

Klasickou genetickou metodou uplatňující se v prenatalní diagnostice je stanovení karyotypu plodu pomocí G-pruhování z kultivovaného materiálu plodu, které trvá přibližně 14 dní. Kultivace se však všech případech nemusí povést a doba k tomu potřebná zvyšuje úzkost matky z očekávání výsledků vyšetření.

Novější metodou je kvantitativní fluorescenční polymerázová řetězová reakce (QF PCR). Využívá stejný materiál jako klasické cytogenetické metody, ale je podstatně rychlejší. Při použití této techniky je výsledek do 24 až 48 hodin. Metoda se však zabývá pouze nejčastějšími aneuploidiiemi tzn. aneuploidie chromozomu 13, 18, 21, X a Y a u spontánních abortů je schopna dále analyzovat chromozomy 15, 16 a 22.

Aneuploidie chromozomů 13, 18, 21, X, Y	*) QF-PCR Devyser Complete
Aneuploidie chromozomů 13, 15, 16, 18, 21, 22, X, Y	*) QF-PCR Devyser Extend

Neinvasivní vyšetření plodu z volné fetální DNA v krvi matky

Volná fetální DNA je rozptýlená v plazmě matky a její koncentrace se postupně zvyšuje (I. trimestr do 3 % , III. trimestr až 6 %) a po porodu rychle mizí z cirkulace (po císařském řezu za 4 – 30 min., po vaginálním porodu za 10 – 100 hodin).

Provádíme neinvasivní vyšetření plodu z volné fetální DNA (cffDNA) pomocí QF PCR (HRM LC480)

- stanovení pohlaví plodu (gen SRY)
- stanovení RhD
- Achondroplázie, gen FGFR3

Nabízené služby za přímou úhradu klientem

Spinální svalová atrofie

Vyšetření aneuploidii chromozomů 13, 18, 21, X a Y

Vyšetření celiakie

Název	LABORATORNÍ PŘÍRUČKA		Číslo verze/změny	2/0
Typ dokumentu	Standard systému řízení kvality		Datum vydání/platí od:	15. 3. 2018
Autor	jméno, datum zpracování RNDr. Iveta Valášková, Ph.D., 12.3.2018		Kód dokumentu	
Přezkoumal	Bc. Renata Spěšná	Schválil	MUDr. Renata Gaillyová, Ph.D.	Stránka 24 z 42

Vyšetření mutací genu CFTR asociovaného s onemocněním cystická fibróza
 Test otcovství a příbuzenských vztahů

Preventivní vyšetření přenašečství autozomálně recesivních chorob

Prekoncepční testování I.
Preventivní vyšetření přenašečství cystické fibrózy (10 mutací/ záchyt 86% mutací) a spinální muskulární atrofie
Prekoncepční testování II.
Preventivní vyšetření přenašečství cystické fibrózy (50 mutací záchyt /92% mutací) a spinální muskulární atrofie
Prekoncepční testování III. – česká populace
Preventivní vyšetření přenašečství cystické fibrózy (50 mutací záchyt /92% mutací), spinální muskulární atrofie, intolerance cukrů, hematochromatózy, kongenitální adrenální hyperplazie (CAH), Leidenské mutace, prothrombinu
Prekoncepční testování IV. – česká populace
Preventivní vyšetření přenašečství cystické fibrózy (50 mutací záchyt /92% mutací) a spinální muskulární atrofie, intolerance cukrů, hematochromatózy, kongenitální adrenální hyperplazie (CAH), Leidenské mutace, prothrombinu, Duchennovy svalové dystrofie (DMD)
Prekoncepční testování V. – středomořská populace
Preventivní vyšetření přenašečství cystické fibrózy (50 mutací záchyt /92% mutací) a spinální muskulární atrofie, intolerance cukrů, hematochromatózy, kongenitální adrenální hyperplazie (CAH), Leidenské mutace, prothrombin, thalasémie
Prekoncepční testování VI. – středomořská populace
Preventivní vyšetření přenašečství cystické fibrózy (50 mutací záchyt /92% mutací) a spinální muskulární atrofie, intolerance cukrů, hematochromatózy, kongenitální adrenální hyperplazie (CAH), Leidenské mutace, prothrombinu, thalasémie, Duchennovy svalové dystrofie (DMD)
Prekoncepční testování VII. – Aškenázové (středoevropská židovská větev)
Preventivní vyšetření přenašečství Tay-Sachsovy choroby

Příjem vzorků

Podrobné informace o druhu a množství primárního vzorku potřebného pro jednotlivá vyšetření viz kap. 5.8.

Výsledky vyšetření, kontrola kvality

Hodnocení vyšetření u monogenně podmíněných chorob, onkologických markerů a detekci aneuploidii provádějí VŠ pracovníci s ukončeným specializačním vzděláním (atestací). Abnormální nálezy u monogenně podmíněných chorob jsou popisovány podle mezinárodní databáze mutací HGMD (Human Gene Mutation Database) v souladu s pravidly HGVS (Human Genome Variation Society) a Abnormální nálezy při hodnocení aneuploidii jsou popisovány podle mezinárodní cytogenetické nomenklatury ISCN 2016.

Analýza molekulárních onkologických markerů a hodnocení výsledku analýzy je prováděno dle doporučení INRG (The International Neuroblastoma Risk Group) z roku 2009.

V laboratoři jsou uplatňovány zásady správné laboratorní praxe včetně systému vnitřní kontroly kvality.

Laboratoř molekulární diagnostiky se pravidelně účastní cyklů externí kontroly kvality. Laboratoř je dále zapojena do mezinárodního systému kontroly kvality The European Molecular Genetics Quality Network

Název	LABORATORNÍ PŘÍRUČKA		Číslo verze/změny	2/0
Typ dokumentu	Standard systému řízení kvality		Datum vydání/platí od:	15. 3. 2018
Autor	jméno, datum zpracování RNDr. Iveta Valášková, Ph.D., 12.3.2018		Kód dokumentu	
Přezkoumal	Bc. Renata Spěšná	Schválil	MUDr. Renata Gaillyová, Ph.D.	Stránka 25 z 42

(EMQN) a External Quality Assessment Scheme for Cystic Fibrosis. Pro všechny v laboratoři používané metodické postupy je každoročně prováděna mezilaboratorní porovnávání a/nebo externí kontrola kvality. Pravidelně je sledována expirace labochemikálií a zajišťována údržba a servis přístrojů.

5. Manuál pro odběry primárních vzorků

5.1. Požadavkové listy (žádanky)

Do laboratoří je přijímán materiál doprovázený žádankou (odpovídající druhu požadovaného vyšetření). Pro vyšetření v laboratořích OLG FN Brno jsou používány následující žádanky a formuláře:

- Žádanka o cytogenetické / molekulárně cytogenetické vyšetření z periferní / pupečnickové krve
- Žádanka k molekulárně genetickému vyšetření (a k izolaci DNA nebo RNA)
- Průvodní list k prenatálnímu vyšetření
- Průvodka pro cytogenetické vyšetření – získané chromosomové aberace

Vzory žádanek jsou uvedeny v Příloze 1.

Žádanka k molekulárně genetickému vyšetření je dostupná na webových stránkách:

<http://www.fnbrno.cz/oddeleni-lekarske-genetiky/k1479>

Cytogenetická vyšetření indikuje vždy lékař OLG - lze je požadovat i na jiném typu žádanky.

Při použití jiného typu žádanky (např. "Poukaz na vyšetření/ošetření") je nutné uvést naše pracoviště – OLG FN Brno (případně celou adresu u externího žadatele) a je potřebné uvést veškeré požadované údaje.

5.2. Informovaný souhlas / nesouhlas pacienta

Všechna genetická vyšetření se provádí pouze s informovaným souhlasem pacienta/zákonného zástupce. Výjimku tvoří vyšetření v rámci novorozeneckého screeningu cystické fibrózy, který se řídí dle Věstníku ministerstva zdravotnictví 6/2009 str. 7 – 14, čl. 1, bod 3 a 4. Výjimku tvoří i cytogenetická analýza periferních lymfocytů (CAPL) při skupinovém hodnocení v rámci preventivních prohlídek u osob exponovaných mutagenům v zaměstnání.

Informovaným souhlasem/nesouhlasem projevuje pacient vůli přijmout nebo nepřijmout navrhovaný diagnostický výkon (postup) na základě informace poskytnuté lékařem, zaznamenaný předepsanou formou.

Jsou používány následující formuláře:

- souhlas vyšetřované/ho (zákonného zástupce) s genetickým laboratorním vyšetřením
- nesouhlas vyšetřované/ho (zákonného zástupce) s genetickým laboratorním vyšetřením (negativní revers)

Vzory formulářů jsou uvedeny v Příloze 2 a jsou dostupné na webových stránkách:

<http://www.fnbrno.cz/oddeleni-lekarske-genetiky/k1479>

Informovaný souhlas pacientů, kteří jsou konzultováni v ambulanci OLG, je uložen v kartě pacienta v ambulanci OLG.

Informovaný souhlas pacientů odebíraných na KDO je uložen v kartě pacienta na KDO a na požádání může být předložen

Informovaný souhlas pacientů, jejichž vyšetření je požadováno externím pracovištěm (mimo OLG) je uložen spolu s žádankou a výsledkem vyšetření v laboratoři OLG. Pokud není informovaný souhlas spolu s

Název	LABORATORNÍ PŘÍRUČKA		Číslo verze/změny	2/0
Typ dokumentu	Standard systému řízení kvality		Datum vydání/platí od:	15. 3. 2018
Autor	<small>jméno, datum zpracování</small> RNDr. Iveta Valášková, Ph.D., 12.3.2018		Kód dokumentu	
Přezkoumal	Bc. Renata Spěšná	Schválil	MUDr. Renata Gaillyová, Ph.D.	Stránka 26 z 42

žádankou dodán, laboratoř provede vyšetření, ale výsledky neuvolní, dokud požadující lékař nebo osoba odpovědná za odběr primárního vzorku neposkytne informovaný souhlas pacienta nebo jeho kopii.

5.3. Požadavky na urgentní vyšetření

Pod pojmem urgentní vyšetření zahrnujeme vyšetření „STATIM“.

Požadavky na akutní vyšetření musí být na žádance výrazně ručně doplněné označením STATIM.

5.4. Odběrový systém

K odběrům používáme uzavřený systém SARSTEDT Monovette. U velmi malých dětí nebo u pacientů, kde nelze tento systém použít, lze použít otevřený systém.

- cytogenetické vyšetření – odběr materiálu do heparinu
- DNA/RNA analýza – odběr materiálu do EDTA
- RNA analýza – odběr materiálu pro dlouhodobý transport do PAXGene zkumavky

5.5. Příprava pacienta k odběru

Většinu odběrů pro genetická vyšetření lze provádět ambulantně. Před vyšetřením není potřeba žádná speciální příprava pacienta, odběry není nutné provádět nalačno.

Pro cytogenetická vyšetření není vhodný odběr v době, kdy pacient užívá některé léky (antibiotika, cytostatika) - v nutných případech je o této skutečnosti potřeba laboratoř informovat a specifikovat léky užívané pacientem.

5.6. Identifikace pacienta na žádance a označení vzorku

Základním požadavkovým listem je vlastní žádanka.

Základními (povinnými) identifikačními údaji na žádance jsou:

- Jméno a příjmení pacienta
- Pohlaví
- Datum narození
- Adresa
- Zdravotní pojišťovna
- Identifikace objednatele, obvykle v podobě razítka (jméno lékaře, název zařízení, IČP), název a číselný kód oddělení
- Základní diagnóza pacienta
- Datum a hodina odběru, identifikace odebírajícího

Na žádance se v předtištěných kolonkách jednoznačně označují požadovaná vyšetření.

Základní identifikace na zkumavce:

- základem identifikace na zkumavce s odběrem je přinejmenším příjmení, číslo pojištěnce a datum odběru.

Název	LABORATORNÍ PŘÍRUČKA		Číslo verze/změny	2/0
Typ dokumentu	Standard systému řízení kvality		Datum vydání/platí od:	15. 3. 2018
Autor	<small>jméno, datum zpracování</small> RNDr. Iveta Valášková, Ph.D., 12.3.2018		Kód dokumentu	
Přezkoumal	Bc. Renata Spěšná	Schválil	MUDr. Renata Gaillyová, Ph.D.	Stránka 27 z 42

Identifikace cizího státního příslušníka:

- objednavatel uvede nacionálie pacienta, datum narození, náhradní číslo pojištěnce přidělené v centrální evidenci a číslo pojišťovny.

5.7. Návod pro odběry primárního vzorku

Periferní krev pro cytogenetické vyšetření a DNA/RNA analýzu - krev je odebírána z periferní žíly, za sterilních podmínek

- Cytogenetické vyšetření – odběr krve do heparinu
- DNA/RNA analýzy - odběr krve do EDTA

Invazivní vyšetření pro prenatální diagnostiku

- odběr plodové vody,
- odběr pupečnickové (fetální) krve
- odběr choriové tkáně (klků)
- odběr tkáně z potracených plodů

Vlastní odběry provádí odborně proškolený lékař na GPK FN Brno nebo po domluvě na jiném specializovaném gynekologickém pracovišti v Brně. Odebraný materiál je transportován do laboratoře klinické cytogenetiky Laboratoří OLG.

Bukální stěr - odběr slizničního stěru z dutiny ústní

Odběr provádí zkušená sestra OLG, která vytře pacientovi sliznici dutiny ústní výtěrkou a vloží do označené zkumavky.

Odběr kožní biopsie pro kultivaci fibroblastů

Odběry provádí po domluvě lékař kožní nebo chirurgické ambulance PDM FN Brno. Fragment tkáně je vložen za přísně sterilních podmínek do zkumavky s 10 ml transportního media. Po odběru je zkumavka řádně označena a odeslána ihned do cytogenetické laboratoře OLG.

Odběr mozkomíšního moku (likvoru)

Odběr mozkomíšního moku provádí vždy lékař.

Po odběru je třeba likvor neprodleně doručit do laboratoře.

Otisky/nátěry

Otisk tumoru provádí patolog PDM FN Brno.

Nátěr kostní dřeně a trepanobiopsie provádí zákroková sestra z oddělení hematologie.

PAXGene zkumavky pro RNA analýzu

Speciální odběrové zkumavky pro stabilizaci RNA během transportu

5.8. Druh a množství primárního vzorku potřebného pro vyšetření

Doporučení

Odběry je nutné provádět vždy za sterilních podmínek, do sterilních jednorázových nádobek.

U krve a kostní dřeně vždy s přidavkem vhodného antikoagulantia (heparin - cytogenetická vyšetření, EDTA – molekulární diagnostika).

- **periferní krev**

cytogenetické vyšetření

zkumavky s heparinem

minimální odebrané množství 3 ml krve

Název	LABORATORNÍ PŘÍRUČKA		Číslo verze/změny	2/0
Typ dokumentu	Standard systému řízení kvality		Datum vydání/platí od:	15. 3. 2018
Autor	jméno, datum zpracování RNDr. Iveta Valášková, Ph.D., 12.3.2018		Kód dokumentu	
Přezkoumal	Bc. Renata Spěšná	Schválil	MUDr. Renata Gaillyová, Ph.D.	Stránka 28 z 42

molekulárně genetické vyšetření (analýza DNA/RNA)
zkumavky s EDTA

množství 4 - 5 ml periferní krve

RNA analýza – uchovávat ihned po odběru i během transportu při teplotě **+2 až + 8°C**

zkumavky PAXGene – odběr 3 ml krve přímo do stabilizačního roztoku – speciální zkumavky určené pro 5 denní stabilizaci vzorku

- **periferní krev pro izolaci volné fetální DNA**

molekulárně genetické vyšetření (analýza DNA/RNA)
zkumavky s EDTA

množství **9** ml periferní krve

transport vzorku do laboratoře **do 3 hod** po odběru

- **plodová voda**

kultivace na karyotyp, FISH, molekulárně genetické vyšetření
injekční stříkačka (25ml)

množství plodové vody: cca 20 ml plodové vody.

- **choriové klky**

kultivace na karyotyp, FISH

zkumavka s 10 ml transportního media, odběrová souprava musí být vypláchnutá heparinem
množství tkáně: alespoň 20 mg choria (asi 20 ks fragmentů)

- **pupečnicková (fetální) krev**

kultivace na karyotyp, FISH - zkumavky s Lithium Heparinem 10ml,

molekulárně genetické vyšetření - zkumavky s EDTA

množství odebrané pupečnickové krve: 1–3 ml

- **tkáň z potratů a kožní biopsie pro kultivaci fibroblastů**

cytogenetické vyšetření

zkumavka s 10 ml transportního media nebo fyziologického roztoku

- **tkáň (operační výkony)**

molekulárně genetické vyšetření (analýza DNA/RNA)

ihned po odběru zmrazit v tekutém dusíku a zmrazené transportovat na OLG

množství odebrané tkáně: fragment tkáně 5 mm.

- **nátěry/otisky**

molekulárně cytogenetické metody (FISH)

tkáň tumoru (otisk na 5 podložních mikroskopických skel)

trepanobiopsie a kostní dřev – nátěr na 5 podložních mikroskopických skel

- **kostní dřev**

molekulárně genetické vyšetření (DNA/RNA analýza)

zkumavky s EDTA

množství: 1–3 ml

RNA analýza – uchovávat ihned po odběru a během transportu při teplotě **+2 až + 8°C**

Název	LABORATORNÍ PŘÍRUČKA		Číslo verze/změny	2/0
Typ dokumentu	Standard systému řízení kvality		Datum vydání/platí od:	15. 3. 2018
Autor	<small>jméno, datum zpracování</small> RNDr. Iveta Valášková, Ph.D., 12.3.2018		Kód dokumentu	
Přezkoumal	Bc. Renata Spěšná	Schválil	MUDr. Renata Gaillyová, Ph.D.	Stránka 29 z 42

- **likvor**

molekulárně genetické vyšetření

množství: 1–3 ml

RNA analýza – uchovávat ihned po odběru a během transportu při teplotě **+2 až +8°C**

- **suché krevní skvrny**

Guthrieho kartičky (FTA karty)

4 krevní skvrny

- **bukální stěry**

sterilní zkumavka s kartáčkem či výtěrka

5.9. Nezbytné operace se vzorkem, stabilita

Skladování vzorků před a do doby vyšetření

Vzorky přijaté laboratoří se skladují do doby vyšetření během pracovního dne (do 24 hod ke zpracování) tak, aby se zabránilo znehodnocení, rozliti, kontaminaci, přímému vlivu slunečního záření a tepla, a to nejčastěji v lednici při teplotě **+2°C až +8°C**.

Vzorky určené k RNA analýze je nutné udržovat ihned po odběru i během transportu při teplotě **+2°C až +8°C**, tkáň z operačních výkonů ihned po odběru zamrazit v tekutém dusíku a zamražené dopravit do laboratoře.

Skladování vzorků po vyšetření za účelem možnosti doplnění nebo opakování analýz a kontroly identifikace vzorku

Vzorky přijaté laboratoří se skladují do doby vyšetření po dobu nad 24 hodin ve tmě, v lednici (**+2°C až +8°C**) nebo pokud to vzorek dovolí v mrazicím boxu (pod **-18°C**) (v originálních odběrových zkumavkách).

Materiál může být použit pro dodatečná vyšetření či opakovanou kultivaci:

Primární vzorky

Periferní krev - po dobu zpracování (cca 7 dní)

Plodová voda - po dobu zpracování (cca 14 dní)

Materiál z potrátu (cca 4 dny)

Otisky/nátěry – v mrazicím boxu při teplotě **-18°C**

Sekundární vzorky

Izolovaná DNA je uchovávána v mrazáku při teplotě pod **-20° C** a archivovaná při **-70° C** se souhlasem pacienta/zákonného zástupce, neomezeně.

Suspenze kultivovaných lymfocytů se při požadavku lékaře uchovává v mrazáku při teplotě pod **-18°C** po dobu minimálně 5 let.

Suspenze kultivovaných amniocytů (1ml) se uchovává v mrazicím boxu při teplotě pod **-18°C** neomezeně.

Uchovávání preparátů

Cytogenetické preparáty - skladovat při pokojové teplotě ve tmě minimálně 5 let

FISH preparáty - skladovat v lednici při **2°C až +8°C** minimálně do odevzdání výsledkové zprávy, dlouhodobé skladování není možné kvůli vyhasínající fluorescenci DNA sond a DAPI

Stabilita vzorků

Vzorek	maximální čas stability vzorku	podmínky uskladnění
Venózní krev pro krátkodobou kultivaci	7 dní	+2°C až +8°C

Název	LABORATORNÍ PŘÍRUČKA		Číslo verze/změny	2/0
Typ dokumentu	Standard systému řízení kvality		Datum vydání/platí od:	15. 3. 2018
Autor	jméno, datum zpracování RNDr. Iveta Valášková, Ph.D., 12.3.2018		Kód dokumentu	
Přezkoumal	Bc. Renata Spěšná	Schválil	MUDr. Renata Gaillyová, Ph.D.	Stránka 30 z 42

Venózní krev s EDTA pro molekulárně genetické vyšetření	7 dní nebo 1 měsíc po 72 hod. zamražení	+2°C až +8°C
Plodová voda	24 hodin	+2°C až +8°C
Choriové klky	24 hodin	+2°C až +8°C
Kultivované buňky	24 hodin	+2°C až +8°C
Tkáně pro dlouhodobé kultivace	72 hodin	+2°C až +8°C
Izolovaná DNA	neomezeně	+2°C až +8°C nebo pod -16°C
Buňky bukálních sliznic	4 dny	+2°C až +8°C
Guthrieho kartičky	neomezeně	teplota místnosti, sucho

5.10. Informace k bezpečnosti při práci se vzorky

Obecné zásady strategie bezpečnosti práce s biologickým materiálem jsou obsaženy ve Vyhlášce Ministerstva zdravotnictví č.440/2000 Sb., kterou se upravují podmínky předcházení vzniku a šíření infekčních onemocnění a hygienické požadavky na provoz zdravotnických zařízení a ústavů sociální péče. Postupy, zásady a odpovědnosti zaručující bezpečnou práci zaměstnanců OLG stanovuje směrnice "Bezpečnost práce a požární řád OLG FN Brno".

Laboratoře OLG FN Brno jsou pracovišti rizikovými, kde hrozí nebezpečí:

- profesionální infekce
- výbuchu při manipulaci s tlakovými nádobami
- popálení, poleptání, pořezání, píchnutí jehlou

Na základě směrnice byly stanoveny zásady pro bezpečnost práce s biologickým materiálem:

Každý vzorek biologického materiálu je považován za potenciálně infekční.

Při práci v laboratoři musí mít pracovník ochranný oděv, při manipulaci s biologickým materiálem také gumové rukavice, při manipulaci s kyselinami, louhy, tekutým dusíkem gumovou zástěru a brýle. Po skončení práce si musí vždy umýt a dezinfikovat ruce.

Pracovní plochy se dezinfikují pravidelně nebo kdykoliv při kontaminaci, při pipetování se používají automatické dávkovače nebo automatické pipety, při použití skleněných pipet vždy jen s ochranným nástavcem.

Žádanky ani vnější strana zkumavky nesmí být kontaminovány biologickým materiálem - toto je důvod k odmítnutí vzorku.

Je třeba zamezit možnému kontaktu pacientů i veřejnosti s biologickým materiálem po odběru.

Svoz vzorků je zajišťován v uzavřených transportních nádobách tak, aby během transportu nedošlo k jeho rozliti nebo jinému znehodnocení, nedošlo ke kontaminaci osob nebo dopravních prostředků použitých k přepravě.

Pro minimalizaci rizika je nutno dodržovat tyto hlavní zásady:

Název	LABORATORNÍ PŘÍRUČKA		Číslo verze/změny	2/0
Typ dokumentu	Standard systému řízení kvality		Datum vydání/platí od:	15. 3. 2018
Autor	jméno, datum zpracování RNDr. Iveta Valášková, Ph.D., 12.3.2018		Kód dokumentu	
Přezkoumal	Bc. Renata Spěšná	Schválil	MUDr. Renata Gaillyová, Ph.D.	Stránka 31 z 42

- udržování pořádku a čistoty na pracovišti
- dodržování bezpečnostních předpisů, pokynů a opatření
- dodržování předepsaných pracovních postupů

Laboratoře OLG a všechny spolupracující subjekty jsou povinny tyto pokyny aplikovat v plném rozsahu.

5.11. Transport a příjem biologického materiálu

Zkumavky s biologickým materiálem jsou zasílány na ambulanci OLG – PDM (Dětská nemocnice), pavilon G, 3. patro – co nejdříve po odběru, nejlépe tentýž den (u RNA vyšetření nutné !). V případě, že materiál nelze přepravit ihned po odběru, je nutné zajistit jeho správné uložení (+2 až +8°C, tkáň – zamrazení). Materiál pro prenatální cytogenetické vyšetření (plodová voda) je třeba transportovat při pokojové teplotě. Uchovávat při +2 až +8°C.

S materiálem se nesmí během přepravy prudce manipulovat, aby nedošlo k jeho poškození nebo kontaminaci, je přepravován ve vhodných boxech a stojanech či nádobách. Veškeré vzorky přebírá osobně pracovník pověřený příjmem materiálu (zdravotní sestra, nebo laborant příslušné laboratoře). Materiál nelze posílat potrubní poštou FN Brno.

Materiál je přijímán pouze s řádně vyplněnou žádankou k vyšetření, nepoškozený.

Všechny vzorky biologického materiálu jsou považovány za potenciálně infekční a je nutné s nimi podle toho nakládat.

5.11.1. Identifikace vzorku

Nezbytnou identifikací biologického materiálu je jméno a příjmení pacienta a číslo pojištěnce, jinak je materiál odmítnut.

Pokud je neshoda identifikace biologického materiálu se žádankou, materiál je přijat a uchován tak aby nedošlo k jeho znehodnocení, telefonicky se neshoda dořeší s odesílajícím pracovištěm.

Identifikace vzorku novorozence

V rámci novorozeneckého skreeningu vyzvedne pracovník molekulárně genetické laboratoře na OKB PDM FN Brno proti podpisu Guthrieho kartičku se suchou kapkou krve novorozence.

Na Guthrieho kartičce jsou uvedeny tyto údaje

- jméno a příjmení
- číslo pojištěnce – pokud je již přiděleno
- datum narození
- datum odběru
- bydliště
- odesílající novorozenecké pracoviště

Po získání platného čísla pojištěnce jsou výsledky uloženy pod platné číslo pojištěnce a do AMISu jsou zapsány dodatečně.

5.11.2. Kritéria přijetí vzorků

Ke zpracování lze přijmout jen vzorky:

Název	LABORATORNÍ PŘÍRUČKA		Číslo verze/změny	2/0
Typ dokumentu	Standard systému řízení kvality		Datum vydání/platí od:	15. 3. 2018
Autor	jméno, datum zpracování RNDr. Iveta Valášková, Ph.D., 12.3.2018		Kód dokumentu	
Přezkoumal	Bc. Renata Spěšná	Schválil	MUDr. Renata Gaillyová, Ph.D.	Stránka 32 z 42

- řádně označené s řádně vyplněnou žádankou a informovaným souhlasem
- viditelně nepoškozené a v čistých odběrových nádobkách
- odebrané do vhodného odběrového média
- dodané v dostatečném množství pro provedení vyšetření

5.11.3. Kritéria odmítnutí dodaných vzorků

Vzorek nelze přijmout k vyšetření je-li:

- neoznačený vzorek
- chybná identifikace vzorku (k žádance byl dodán vzorek jiného pacienta, tj. nesouhlasí údaje uvedené na štítku vzorku s žádankou)
- množství odebraného materiálu je nedostatečné
- je použit nesprávný odběrový systém (vzorek je odebrán do nesprávného média)
- je zjištěno poškození vzorku nesprávným transportem

5.11.4. Řešení neshod při příjmu vzorků

Při kontrole dodaných vzorků a žádanek se za závazné vždy považují údaje uvedené na štítku vzorku. Při nedostatečné identifikaci pacienta na žádance (chybné číslo pojištěnce, aj. nesrovnalosti na žádance, nebo chybí informovaný souhlas) se dodaný biologický materiál uskladní v lednici nebo mrazicím boxu a neprodleně se kontaktuje odesílající lékař a je s ním sjednána adekvátní náprava. Telefonicky se ověří správnost uvedených údajů a pracovník řešící neshodu provede opravu chybného údaje i s podpisem a datem, kdo opravu na žádance provedl. Je-li chybně uvedeno na žádance jméno pacienta, je odesílající oddělení nebo lékař telefonicky upozorněn odpovědnou osobou příjmu vzorků a je vyžádána nová žádanka, př. informovaný souhlas.

Jedná-li se o chybnou identifikaci vzorku (k žádance byl dodán vzorek jiného pacienta, tj. nesouhlasí údaje uvedené na štítku vzorku s žádankou) či označení vzorku na štítku úplně chybí, žádanka nebo odběrová nádoba se vzorkem je znečištěna biologickým materiálem, byl použit nesprávný odběrový systém (vzorek je odebrán do nesprávného média) nebo je zjištěno poškození vzorku nesprávným transportem je vzorek vždy odmítnut. O této skutečnosti je na příjmu vzorků OLG veden záznam o neshodě. Pracovník příjmu vzorků sám nebo cestou lékaře OLG neprodleně telefonicky oznámí odesílajícímu oddělení nebo lékaři tuto skutečnost a zároveň vyžádá nový odběr.

Vznikne-li nejistota ohledně identifikace primárního vzorku a jedná-li se o nenahraditelný nebo kritický primární vzorek, laboratoř přistoupí k jeho zpracování, ale výsledky neuvolní, dokud požadující lékař nebo osoba odpovědná za odběr primárního vzorku nepřevzme odpovědnost za identifikaci a přijetí vzorku nebo za poskytnutí správné informace. V takovém případě zodpovědná osoba stvrdí převzetí zodpovědnosti podpisem na žádance .

6. Ústní a dodatečné požadavky na vyšetření

Pokud je potřeba doplnit některé vyšetření z již dříve dodaného primárního vzorku, je možné uplatnit požadavek na dodatečné vyšetření pro které je nutná nová žádanka. Ta je přidána k původní žádance. Možnost doplnění vyšetření závisí na dostatečném množství vzorku pro provedení dodatečné analýzy a na

Název	LABORATORNÍ PŘÍRUČKA		Číslo verze/změny	2/0
Typ dokumentu	Standard systému řízení kvality		Datum vydání/platí od:	15. 3. 2018
Autor	jméno, datum zpracování RNDr. Iveta Valášková, Ph.D., 12.3.2018		Kód dokumentu	
Přezkoumal	Bc. Renata Spěšná	Schválil	MUDr. Renata Gaillyová, Ph.D.	Stránka 33 z 42

stabilitě vzorku. Kontrolu dostatečného množství vzorku provede pracovník přijímající dodatečný požadavek na vyšetření. Po uplynutí doby stability vzorku je nutné vyžádat nový odběr.

7. Vydávání výsledků

7.1. Hodnocení výsledků

Výsledky vyšetření jsou v Laboratořích OLG FN Brno zapisovány pověřenými pracovníky do laboratorního informačního systému GENETIKA a NIS AMIS, ze kterého jsou výsledky také vydávány. Výsledky vyšetření jsou uváděny v číselném nebo slovním vyjádření, mohou být doplněny komentářem popř. doporučením k výsledkům.

Cytogenetické/molekulárně cytogenetické laboratoře vydávají výsledkovou zprávu - protokoly o výsledku jednotlivých vyšetření doplněné obrazovou dokumentací nálezů. Výsledek prenatalního cytogenetického vyšetření (početní hodnocení) může lékař sdělit pacientce telefonicky ještě před vydáním výsledkového protokolu.

Laboratoř molekulární diagnostiky vydává výsledkovou zprávu. Za technické provedení a komentář výsledků genetického testování je zodpovědný vedoucí laboratoře.

Za interpretaci výsledků pacientovi je zodpovědný výhradně lékař.

Výsledková zpráva z LIS/NIS AMIS obsahuje:

- 1) Identifikaci zdravotnického zařízení a laboratoře
- 2) Druh primárního vzorku, pokud je tato informace pro interpretaci významná
- 3) Datum a čas přijetí vzorku laboratoří
- 4) Datum odběru jen v případě, pokud je jiné než datum příjmu
- 5) Identifikaci pacienta (jméno, příjmení, datum narození, číslo pojištěnce, pohlaví, zdravotní pojišťovnu)
- 6) Identifikaci odesílajícího (IČP, odbornost)
- 7) Diagnózu pacienta
- 8) Název vyšetření, výsledek, jednotky, referenční interval, hodnocení
- 9) Identifikaci pracovníka uvolňujícího výsledek
- 10) Údaj o tom, kdy byl výsledek vytištěn, datum, hodina
- 11) Slovní komentář, příp. doporučení

Za hotovou oficiální Výsledkovou zprávu se považuje elektronická, případně tištěná forma výsledku zkontrolovaná oprávněným pracovníkem a uvolněna kvalifikovaným vysokoškolským pracovníkem.

Výsledková zpráva v akreditovaném režimu obsahuje veškeré náležitosti požadované normou ČSN EN ISO 15 189: 2013

Uvolňování výsledků

Vytištěné výsledkové zprávy jsou distribuovány k jednotlivým ošetřujícím lékařům OLG a uloženy v dokumentaci pacientů na příjmu OLG. V případě vyšetření požadovaných externím lékařem jsou výsledky rozepisovány v obálkách označených razítkem OLG a jejich kopie jsou uloženy spolu se žádankou a informovaným souhlasem v Laboratoři OLG.

Opravy výsledků

Ke změně výsledků by nemělo docházet. Pokud by k němu došlo, je zaznamenán datum a jméno osoby, která změnu dodatečně provedla.

V případě, že laboratoř zjistí chybně vydaný nález, komunikuje s žadatelem vždy vedoucí Laboratoří OLG. Žadateli o vyšetření (ošetřujícímu lékaři) je dodán nový výsledkový list se správnými výsledky.

Lze provádět opravu:

Název	LABORATORNÍ PŘÍRUČKA		Číslo verze/změny	2/0
Typ dokumentu	Standard systému řízení kvality		Datum vydání/platí od:	15. 3. 2018
Autor	jméno, datum zpracování RNDr. Iveta Valášková, Ph.D., 12.3.2018		Kód dokumentu	
Přezkoumal	Bc. Renata Spěšná	Schválil	MUDr. Renata Gaillyová, Ph.D.	Stránka 34 z 42

- identifikační části
- výsledkové části

Oprava identifikační části

Opravou identifikační části pacienta se rozumí oprava čísla pojištěnce, změna pojišťovny a změna nebo významná oprava příjmení pacienta po odeslání výsledků. Oprava identifikace (čísla pojištěnce, příjmení pacienta) je provedena přepsáním původního zadání v databázi a vytisknutím nové výsledkové zprávy se správnými údaji.

Oprava pojišťovny se provádí po odmítnutí vyúčtování původně uvedenou zdravotní pojišťovnou.

Oprava výsledkové části

Doplňuje nebo upřesňuje původní komentář.

Chyba ve výsledkové části výsledkové zprávy po odeslání je řešena laboratoří jako neshoda.

O chybném výsledku musí být vždy informován zadávající lékař. Je okamžitě domluven systém nápravy např. opakovaná analýza, opravit chybný výsledek. Odpovědnost za nápravu má pouze vedoucí laboratoří. Tato změna musí být vždy evidovaná a dohledatelná.

7.2. Formy vydávání výsledků

Laboratoře OLG využívají tři způsoby vydávání výsledků a to:

- tisk laboratorních výsledků a jejich distribuce
- zaslání nálezů elektronicky - zabezpečenou formou, prostřednictvím distribučního systému FN Brno (písemně vnitřní nebo vnější poštou)
- hlášení telefonem

Způsoby tisku

- ukončené a úplné výsledkové zprávy
- předběžná výsledková zpráva - výsledky některých analýz ještě chybějí, jedná se o předběžný tisk. Vždy je výsledek zaslán znovu po zkompletování všech analýz.
- tisk výsledkových zpráv z archivu - stejný formát jako u konečných výsledkových zpráv

Je-li výsledek pozitivní, je pacient pozván na ambulanci OLG, kde mu lékař vždy osobně výsledky sdělí, vysvětlí a doporučí případná další dovyšetření, či další řešení.

Při interpretaci výsledků je důležité brát v úvahu doporučení odborných společností a platnou legislativu (například dobu pro ukončení těhotenství).

Laboratoře OLG FN Brno využívají jako způsob vydávání výsledků tisk výsledkových listů ke konkrétním vyšetřením ve formátu Microsoft Word. Výsledky cytogenetických vyšetření jsou zaznamenávány do formuláře „Žádanka + výsledkový list“. Výsledky musí být uvedeny čitelně a bez přepisů. Tištěné výsledky jsou vloženy do laboratorního informačního systému, doplněny závěrečným doporučením lékaře-genetika, závěrečná zpráva je vytištěna a 1 vyhotovení s doporučením lékaře genetika zůstává včetně výsledkového listu laboratoře v dokumentaci pacienta, 1 vyhotovení zprávy doplněné o klinickou interpretaci lékaře genetika je zasíláno na vědomí pacienta a 1 vyhotovení zprávy je zasláno ošetřujícímu lékaři.

Výsledky laboratorních vyšetření (např. Laboratorní protokoly, Výsledkové listy, Závěrečné zprávy) se vydávají v písemné formě. Tyto výsledky jsou distribuovány na příslušná pracoviště a příslušným lékařům prostřednictvím donáškové a svozové služby, nebo poštou.

Název	LABORATORNÍ PŘÍRUČKA		Číslo verze/změny	2/0
Typ dokumentu	Standard systému řízení kvality		Datum vydání/platí od:	15. 3. 2018
Autor	jméno, datum zpracování RNDr. Iveta Valášková, Ph.D., 12.3.2018		Kód dokumentu	
Přezkoumal	Bc. Renata Spěšná	Schválil	MUDr. Renata Gaillyová, Ph.D.	Stránka 35 z 42

Telefonicky se výsledky sdělují indikujícímu lékaři pouze vysoce patologické a statimové výsledky, v případě nebezpečí z prodlení nebo při řešení určitého problému, a to v případě, že nevzniká pochybnost o totožnosti osoby, které je výsledek sdělován. Výsledek sděluje jen odborný pracovník, který vyhotovuje nebo uvolňuje Výsledkovou zprávu (popřípadě Výsledkový list).

Laboratorní pracovník provede zápis o telefonickém sdělení výsledku (v laboratorní dokumentaci pacienta nebo ve formuláři pro telefonické sdělování výsledků).

Zápis obsahuje: datum a čas sdělení, jméno sdělující osoby, jméno přijímající osoby (pracoviště), identifikace pacienta (jméno, příjmení a číslo pojištěnce nebo laboratorní identifikační číslo)

Laboratorní pracovník si vždy vyžádá opakování sdělovaného výsledku příjemcem jako kontrolu správnosti předaných informací.

Ústně jsou výsledky sdělovány lékaři pacientům na ambulanci v průběhu genetické konzultace. Při závěrečné genetické konzultaci dostává pacient komplexní zprávu o výsledku genetického vyšetření.

Výdej výsledku pacientovi ambulance OLG

Výdej výsledků pacientovi (zákonnému zástupci) je možný osobně po ověření totožnosti, výsledek je v tištěné podobě. Výsledky lze po domluvě s pacientem (zákonným zástupcem) zasílat poštou (ne doporučeně). Výsledek je vytištěn, vložen do obálky, zalepen, označen razítkem přes lepení a zaslán pacientovi. Výsledek by měl být interpretován v průběhu genetické konzultace.

Výsledky vyšetření jsou předávány v písemné formě indikujícímu lékaři.

Výdej výsledku rodinnému příslušníkovi nebo další osobě je možný jen v takovém případě, jestliže je dotyčná osoba uvedena v Informovaném souhlasu vyšetřovaného.

Nezdravotnickým pracovníkům se výsledky nesdělují!

Třetím osobám lze výsledek sdělit pouze s informovaným souhlasem pacienta nebo zákonného zástupce.

Smluvní laboratoře

Pokud laboratoř žádá druhý posudek vyšetření ve smluvních laboratořích, je zdokumentován postup pro výběr a hodnocení smluvní laboratoře, která poskytuje výsledky vyšetření, jakož i jejich interpretaci. Vedení Laboratoře OLG je odpovědné za volbu a sledování jakosti smluvních laboratoří a konzultantů a zajišťuje, aby smluvní laboratoř nebo konzultant byla kompetentní k provádění požadovaných vyšetření.

Je zajištěno, že

- Požadavky, včetně postupů předcházejících i následujících po vyšetření, jsou odpovídajícím způsobem definovány, dokumentovány a chápány
- Smluvní laboratoř vyhovuje požadavkům a nedochází k žádným střetům zájmu
- Výběr postupů je vhodný
- Jsou jednoznačně určeny příslušné odpovědnosti za interpretaci výsledků vyšetření

Laboratoře OLG FN Brno vedou soupis všech odeslaných vzorků. Kopie laboratorní zprávy ze smluvní laboratoře je uložena v záznamech pacienta.

Systém kontroly kvality v laboratoři

V rámci systému řízení kvality (SŘK) jsou v laboratoři uplatňovány zásady správné laboratorní praxe (SLP) včetně systému vnitřní kontroly kvality.

Laboratoře OLG se účastní externích - mezilaboratorních kontrol kvality v rámci konkrétních vyšetřovacích metodik (viz jednotlivé SOP k akreditovaným metodikám).

Název	LABORATORNÍ PŘÍRUČKA		Číslo verze/změny	2/0
Typ dokumentu	Standard systému řízení kvality		Datum vydání/platí od:	15. 3. 2018
Autor	<small>jméno, datum zpracování</small> RNDr. Iveta Valášková, Ph.D., 12.3.2018		Kód dokumentu	
Přezkoumal	Bc. Renata Spěšná	Schválil	MUDr. Renata Gaillyová, Ph.D.	Stránka 36 z 42

7.3. Termíny vyhotovení vyšetření

Časový interval od přijetí vzorku laboratoří k datu vydání výsledkové zprávy je označován za dobu odezvy vzorku. Tato je závislá na konkrétním pracovním postupu, jeho časové náročnosti a rutinním zavedení v laboratoři. Vzorky jsou průběžně zpracovávány dle požadovaného vyšetření v pořadí, ve kterém jsou přijímány do laboratoře. Vzorky označené STATIM jsou zpracovávány přednostně. Konkrétní termíny vyhotovení rutinních genetických vyšetření jsou uvedeny v Tabulce termínů vyhotovení vyšetření v Laboratorní příručce. Při požadavku na vyšetření, které není uvedeno v tabulce termínů poskytovaných vyšetření a není tak rutinním diagnostickým vyšetřením, je nutné kontaktovat laboratoř a domluvit se na možnosti provedení vyšetření a dostupnosti výsledku vyšetření. Při vzniku překážek bránících dodržet termín vyhotovení: indikující lékař bude informován laboratoří telefonicky nebo písemně o prodlužení a jeho příčinách před vypršením termínu.

Laboratoře OLG FN Brno

Přehled jednotlivých vyšetření a termín dodání výsledku

Typ vyšetření	Zodpovědná osoba/provádí	Doba vyšetření	
		Standard	Statim
cystická fibróza 50 mutací	RNDr. Iveta Valášková, PhD./ Mgr. Jana Vinohradská	4 - 8 týdnů	1 týden
cystická fibróza sekvenace	RNDr. Iveta Valášková, PhD./ Mgr. Jana Vinohradská	3 měsíce	1 měsíc
cystická fibróza scoring 6/7/11 mutací	RNDr. Iveta Valášková, PhD./ Mgr. Jana Vinohradská	6 týdnů	2 týdny
NF1	RNDr. Iveta Valášková, PhD./ Mgr. Martina Vaňásková, Mgr. Alexandra Bittnerová	2 roky	6 měsíců
NF2	RNDr. Iveta Valášková, PhD./ Mgr. Hana Filková	3 měsíce	1 měsíc
DMD MLPA	RNDr. Iveta Valášková, PhD./ Mgr. Jana Vinohradská	8 týdnů	2 týdny
DMD sekvenace	RNDr. Iveta Valášková, PhD./ Mgr. Jana Vinohradská	8 měsíců	3 měsíce
AZF	RNDr. Iveta Valášková, PhD.	2 - 3 měsíce	1 týden
Hemofilie A	RNDr. Iveta Valášková, PhD./ Mgr. Hana Filková	1 měsíc	2 týdny
MD I	RNDr. Iveta Valášková, PhD.	1 měsíc	1 týden
SRY	RNDr. Eva Makaturová	1 týden	2 dny
chronická pankreatitida (scoring CFTR, SPINK 1, PRSS1)	RNDr. Iveta Valášková, PhD./ Mgr. Jana Vinohradská	4 měsíce	1 měsíc
Chronická pankreatitida (scanning SPINK1, PRSS1, PRSS2, MLPA)	RNDr. Iveta Valášková, PhD./ Mgr. Jana Vinohradská	6 měsíců	1 měsíc
LQT syndrom	RNDr. Iveta Valášková, PhD./ Mgr. Iva Synková, Mgr. Edita Ošťádalová	2 roky	2 měsíce

Název	LABORATORNÍ PŘÍRUČKA		Číslo verze/změny	2/0
Typ dokumentu	Standard systému řízení kvality		Datum vydání/platí od:	15. 3. 2018
Autor	jméno, datum zpracování RNDr. Iveta Valášková, Ph.D., 12.3.2018		Kód dokumentu	
Přezkoumal	Bc. Renata Spěšná	Schválil	MUDr. Renata Gaillyová, Ph.D.	Stránka 37 z 42

CYP2D6	RNDr. Iveta Valášková, PhD./ Mgr. Iva Synková	2 měsíce	
maligní hypertermie (RYR1)	RNDr. Iveta Valášková, PhD./ Mgr. Edita Ošťádalová	3 měsíce	1 měsíc
Hluchota (GJB2)	RNDr. Iveta Valášková, PhD./ Mgr. Martina Vaňásková	1 měsíc	2 týdny
deficit MCAD	RNDr. Iveta Valášková, PhD.	1 měsíc	1 týden
SHOX gen	RNDr. Iveta Valášková, PhD./ Mgr. Iva Synková	8 – 10 týdnů	4 týdny
RYR 2	RNDr. Iveta Valášková, PhD./ Mgr. Edita Ošťádalová	1 rok	1 měsíc
onko- markery	RNDr. Iveta Valášková, PhD.	2 týdny	3 dny
synovial sarkom	RNDr. Iveta Valášková, PhD.	2 týdny	3 dny
p53	RNDr. Iveta Valášková, PhD./ Mgr. Iva Synková	6 týdnů	
AmnioQF PCR	RNDr. Iveta Valášková, PhD./ RNDr. Eva Makaturová	24 – 48 hodin	12 hodin
QF PCR z fetální tkáň	RNDr. Iveta Valášková, PhD./ RNDr. Eva Makaturová	1 - 2 měsíce	
Rb1	RNDr. Iveta Valášková, PhD./ Mgr. Martina Vaňásková	3 měsíce	2 měsíce
celiakie	RNDr. Iveta Valášková, PhD./ Mgr. Edita Ošťádalová	7 týdnů	3 dny
Spinální svalová atrofie	RNDr. Iveta Valášková, PhD./ Mgr. Edita Ošťádalová	2 měsíce	2 týdny
Fragilní X	RNDr. Iveta Valášková, PhD./ Mgr. Marta Hanáková	1 měsíc	5 dní
Crohnova choroba	RNDr. Iveta Valášková, PhD./ Mgr. Edita Ošťádalová	4 – 6 týdnů	
Achondroplázie	RNDr. Iveta Valášková, PhD.	2 týdny	3 dny
Interleukin IL28B	RNDr. Iveta Valášková, PhD./ Mgr. Edita Ošťádalová	4 týdny	
INI1	RNDr. Iveta Valášková, PhD./ Mgr. Iva Synková	6 týdnů	
Hereditární hemoragická teleangiektázie	RNDr. Iveta Valášková, PhD./ Mgr. Jana Vinohradská	4 měsíce	6 týdnů
Nijmegen breakage syndrom	RNDr. Iveta Valášková, PhD.	4 týdny	3 dny
<u>Deficience lipoproteinové lipázy</u>	RNDr. Iveta Valášková, PhD.	1 měsíc	2 týdny
BDNF (brain-derived neurotrophic factor)	RNDr. Iveta Valášková, PhD./ Mgr. Edita Ošťádalová	4 týdny	
Vyšetření karyotypu z amniocytů - AMC	RNDr. Eva Makaturová	3 týdny	3 týdny
Vyšetření karyotypu/základních trizomií(QF PCR) z choriových	RNDr. Eva Makaturová	21 dnů	1-2dny

Název	LABORATORNÍ PŘÍRUČKA		Číslo verze/změny	2/0
Typ dokumentu	Standard systému řízení kvality		Datum vydání/platí od:	15. 3. 2018
Autor	jméno, datum zpracování RNDr. Iveta Valášková, Ph.D., 12.3.2018		Kód dokumentu	
Přezkoumal	Bc. Renata Spěšná	Schválil	MUDr. Renata Gaillyová, Ph.D.	Stránka 38 z 42

klků - CVS			
Vyšetření karyotypu z fetální tkáně	RNDr. Eva Makaturová	3 týdny	3 týdny
Vyšetření karyotypu z fetální krve	RNDr. Eva Makaturová	1 týden	1 týden
Vyšetření vrozených chromozomových aberací z periferní krve - VCA	RNDr. Eva Makaturová	1 - 2 měsíce	7 – 14 dní
Vyšetření získaných chromozomových abnormalit z periferní krve - ZCA	RNDr. Eva Makaturová	1 – 2 měsíce	7 – 14 dní
cytogenetická analýza periferních lymfocytů (CAPL)	RNDr. Eva Makaturová	90 dní	
Vyšetření chromozomových aberací metodou fluorescenční in situ hybridizace (FISH)	Mgr. Hana Filková	2 týdny	2 dny
Vyšetření chromozomových aberací metodou array-CGH	Mgr. Hana Filková	1 rok	1 měsíc
Vyšetření chromozomových aberací metodou MLPA	Mgr. Hana Filková	8 týdnů	1 týden
Onco-scoring	RNDr. Iveta Valášková, PhD./ Mgr. Martina Vaňásková	3 měsíce	3 měsíce
RhD	RNDr. Eva Makaturová	1 týden	1 týden

V případě závažných a těžce interpretovatelných výsledků je nutno použít další vyšetření složitými metodickými postupy. V takovém případě se doba vyšetření může výrazně prodloužit.

7.4. Konzultační činnost laboratoře

Lékařům a žadatelům o genetická vyšetření jsou poskytovány konzultace a návody v odborné oblasti související s laboratorními vyšetřeními. Kontakty jsou uvedeny v kapitole 2 Laboratorní příručky.

8. Vyřizování stížností

Cílem vedení OLG FN Brno, Laboratoří OLG FN Brno resp. FN Brno, je spokojenost zákazníka a jiných stran, proto se snaží všechny stížnosti řešit objektivně bez zbytečného odkladu. Postup pro vyřizování stížností upravuje Organizační řád.

Stížnosti podané na OLG se mohou týkat: průběhu provádění laboratorních analýz, výsledků laboratorních analýz, interpretace, srozumitelnosti a vysvětlení výsledků laboratorních analýz, doba odezvy výsledků, způsobu jednání pracovníků laboratoře (komunikace atd.), nedodržení ujednání mezi zákazníkem a laboratoří vyplývajících z uzavřené smlouvy (žádanka) o provedení laboratorních analýz.

Způsob podání stížnosti:

- písemně (dopisem, faxem, e-mailem)
- ústně (telefonicky, při osobním jednání)

Název	LABORATORNÍ PŘÍRUČKA		Číslo verze/změny	2/0
Typ dokumentu	Standard systému řízení kvality		Datum vydání/platí od:	15. 3. 2018
Autor	<small>jméno, datum zpracování</small> RNDr. Iveta Valášková, Ph.D., 12.3.2018		Kód dokumentu	
Přezkoumal	Bc. Renata Spěšná	Schválil	MUDr. Renata Gaillyová, Ph.D.	Stránka 39 z 42

Přednostně jsou uplatňovány stížnosti písemnou formou u vedoucího Laboratoří OLG/manažera kvality, primáře OLG nebo přímo na sekretariátu ředitele či na odboru vnitřního auditu a kontroly FN Brno.

Pokud stěžovatel tlumočí stížnost ústně a odmítne požadavek na písemné zaslání stížnosti, je nutné stížnost se stěžovatelem neprodleně projednat a vyhotovit záznam z jednání.

Stížnost může přijmout kterýkoliv pracovník Laboratoří OLG.

Stížnosti se snažíme vyřešit bezodkladně a pokud to není možné, tak nejpozději do 30/60 dnů ode dne jejich přijetí. Lhůtu 60 dnů lze v odůvodněných případech překročit se souhlasem ředitele nemocnice nebo vedoucího odboru vnitřního auditu a kontroly. O důvodech musí být podána informace stěžovateli. Každá stížnost je prošetřena, jsou analyzovány příčiny a hledána řešení vyhovující zájmům klienta.

Stížnosti se evidují do Knihy stížností, kam se zapisuje datum příjmu stížnosti, popis stížnosti, identifikace stěžovatele, příjemce stížnosti, způsob řešení stížnosti a datum vyřešení stížnosti.

Stížnost lékaře, pacienta a ostatních účastníků je podnětem pro zlepšení práce na Genetickém pracovišti a zabýváme se prošetřením každé uplatněné stížnosti.

9. Webové stránky laboratoře

Kompletní přehled nabízených služeb Laboratoří OLG FN Brno je uveden na internetových stránkách FN Brno (<http://www.fnbrno.cz/oddeleni-lekarske-genetiky/k1479>), na webových stránkách Laboratoře molekulární diagnostiky <https://genetikabrno.eu/pro-lekare/co-vysetrujeme/a> na webu Integrované laboratoře molekulární cytogenetiky (<http://www.sci.muni.cz/cytogenlab/>).

Název	LABORATORNÍ PŘÍRUČKA		Číslo verze/změny	2/0
Typ dokumentu	Standard systému řízení kvality		Datum vydání/platí od:	15. 3. 2018
Autor	<small>jméno, datum zpracování</small> RNDr. Iveta Valášková, Ph.D., 12.3.2018		Kód dokumentu	
Přezkoumal	Bc. Renata Spěšná	Schválil	MUDr. Renata Gaillyová, Ph.D.	Stránka 40 z 42

Název	LABORATORNÍ PŘÍRUČKA		Číslo verze/změny	2/0
Typ dokumentu	Standard systému řízení kvality		Datum vydání/platí od:	15. 3. 2018
Autor	<small>jméno, datum zpracování</small> RNDr. Iveta Valášková, Ph.D., 12.3.2018		Kód dokumentu	
Přezkoumal	Bc. Renata Spěšná	Schválil	MUDr. Renata Gaillyová, Ph.D.	Stránka 42 z 42